

UCHWAŁA NR XXIV/192/2021

Rady Gminy Przasnysz

z dnia 10 lutego 2021r.

**w sprawie przyjęcia i wdrożenia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Gminie Przasnysz na lata 2021-2026”**

Na podstawie art. 17 ust. 1 pkt.1 oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r., poz. 1876) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020r., poz. 713), Rada Gminy Przasnysz uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Przasnysz na lata 2021-2026, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie niniejszej uchwały powierza się Wójtowi Gminy Przasnysz.

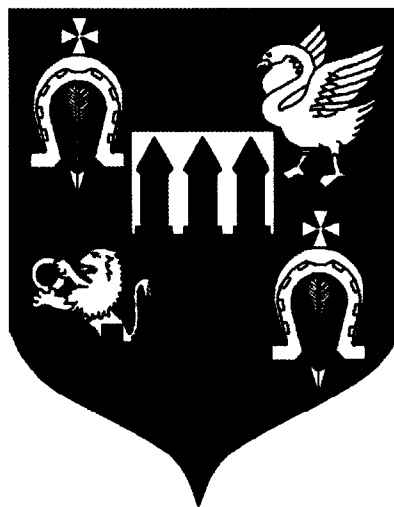
§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy Przasnysz

Dariusz Jankowski

STRATEGIA

ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W GMINIE PRZASNYSZ NA LATA 2021 - 2026

Przasnysz, 2021

Spis treści:

I.	WSTĘP	3
II.	Procedura tworzenia strategii	3
II.1.	Uwarunkowania prawno-systemowe	4
II.2.	Metodyka prac nad strategią	4
III.	Spółeczno-gospodarcze uwarunkowania strategii	6
III.1.	Charakterystyka gminy	6
III.2.	Podmioty gospodarcze	9
III.3.	Poziom życia ludności	12
III.4.	Zasoby i warunki mieszkaniowe	13
III.5.	Prognoza demograficzna	15
III.6.	Rynek pracy	16
III.7.	Ochrona zdrowia	18
III.9.	Edukacja i wychowanie	19
III.10.	Sport i rekreacja	20
III.11.	Organizacje pozarządowe	21
III.12.	Kultura	22
III.13.	Charakterystyka systemu pomocy społecznej	26
III.14.	Bezpieczeństwo publiczne	28
III.15.	Infrastruktura, transport i komunikacja	30
III.16.	Ochrona środowiska	32
IV	Diagnoza sytuacji społecznej	33
IV.1.	Bezrobocie	38
IV.3.	Alkoholizm i/lub narkomania	43
IV.4.	Problemy społeczne dotyczące osób starszych	45
IV.5.	Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych	47
V	Analiza SWOT	49
VI	Cele Strategii	51
VI.1.	Cel główny	51
VI.2.	Kierunki działań	53
VII	System wdrażania strategii	57
VIII	Monitoring, ewaluacja	58
IX	Wnioski końcowe wraz z oceną obecnej sytuacji spowodowanej pandemią covid-19	59

I. WSTĘP

---

*"Człowiek jest wielki nie przez to co posiada,
Lecz przez to kim jest nie przez to co ma, lecz przez to, czym dzieli się z innymi"*

Jan Paweł II

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych (SRPS) jest wieloletnim dokumentem programowym, określa oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Przasnysz.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki, który obejmuje: edukację, politykę zdrowotną, bezpieczeństwo publiczne, pomoc niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, politykę równego statusu kobiet i mężczyzn. Działania będą kierowane głównie do środowisk, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Po okresie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przasnysz na lata 2015- 2020, nadszedł czas na wytyczenie nowych kierunków i zadań służących niwelowaniu niepożądanych zjawisk społecznych oraz wzmacnianiu mechanizmów dokonywania pozytywnych zmian. Przyjęcie przez Samorząd Gminy Przasnysz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej na lata 2021 – 2026.

II. Procedura tworzenia strategii

Obowiązek tworzenia gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z art. 17 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, na mocy którego, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

II.1. Uwarunkowania prawno-systemowe

Opracowanie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Gminy Przasnysz na lata 2021 - 2026 oraz jej wdrażanie jest zgodne z przepisami prawnym, do których należą:

- Ustawa o samorządzie gminnym;
- Ustawa o pomocy społecznej;
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych;
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii;
- Ustawa o zatrudnieniu socjalnym;
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przasnysz na lata 2021 – 2026 została przyjęta Uchwałą Rady Gminy nr XXIV/192/2021 z dnia 10 lutego 2021 roku.

II.2. Metodyka prac nad strategią

Działania wykonane podczas tworzenia *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* Gminy Przasnysz na lata 2021 - 2026:

ETAP I

INICJOWANIE PRAC - POWOŁANIE ZESPOŁU DS. OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Wybór członków Zespołu wraz z jego Przewodniczącym.
2. Opracowanie harmonogramu prac Zespołu.
3. Przyjęcie zarządzenia w sprawie powołania Zespołu ds. opracowywania SRPS.
4. Ustalenie zadań Zespołu.
5. Rozpowszechnienie informacji o przystąpieniu do prac nad SRPS.

ETAP II

ORGANIZACJA BADANIA ANKIETOWEGO

1. Określenie jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za przeprowadzenie badania.
2. Wybór miejsca dystrybucji ankiet.
3. Określenie terminu trwania badania.
4. Opracowanie wyników ankiet i włączenie ich do diagnozy problemów społecznych.

ETAP III

OPRACOWANIE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Przygotowanie analizy uwarunkowań społeczno – gospodarczych w oparciu o dane zastane i wyniki badań ankietowych.
2. Opracowanie diagnozy lokalnych problemów społecznych wraz z analizą SWOT zidentyfikowanych problemów społecznych.
3. Określenie misji (celu głównego) i celów szczegółowych wraz ze wskaźnikami ich realizacji.
4. Wypracowanie działań wraz z harmonogramem.
5. Określenie systemu wdrażania Strategii wraz z zasadami jej monitoringu i ewaluacji.

ETAP IV

KONSULTACJE SPOŁECZNE PROJEKTU STRATEGII

1. Podanie informacji o konsultacjach do wiadomości publicznej.
2. Sporządzenie sprawozdania z przebiegu konsultacji.
3. Uwzględnienie zgłoszonych uwag w projekcie.
4. Przekazanie projektu do uchwalenia.

Działania nad tworzeniem dokumentu zakończono z dniem 08.02.2021r. i projekt został przekazany do uchwalenia.

Działanie wykonane we współpracy z:

- Urzędem Gminy w Przasnyszu,
- szkołami gminnymi,
- proboszczami parafii,
- Gminą Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołem Interdyscyplinarnym,
- Gminną Biblioteką Publiczną w Bogatem,

- przedstawicielami Rady Gminy Przasnysz,
- radami sołeckimi,
- przedstawicielami stowarzyszeń i grup nieformalnych z terenu gminy.

III. Społeczno-gospodarcze uwarunkowania strategii

III.1. Charakterystyka gminy

Gmina Przasnysz położona jest 100 km od Warszawy, w północno – wschodniej części województwa mazowieckiego, a w południowo – wschodniej części powiatu przasnyskiego. Otacza pierścieniem miasto Przasnysz, w którym znajduje się siedziba władz samorządowych.

Teren gminy leży na Wysoczyźnie Ciechanowskiej. Zajmuje obszar 18 145,5 ha, w którym:

- 14 516,7 ha to użytki rolne – 80 % całej powierzchni gminy,
- 2 920,7 ha – lasy – 16,1 % całej powierzchni gminy,
- 54,1 ha – zbiorniki wodne – 0,3% całej powierzchni gminy,
- 98,1 ha – nieużytki – 0,54% całej powierzchni gminy.

Gmina Przasnysz zaliczana jest do gmin typowo rolniczych. Najżyźniejsze gleby (II i III klasy) występują w południowo – zachodniej i zachodniej części gminy. Gleby najslabsze (V i VI klasy) przeważają na terenach północnych i wschodnich. Ponad 80% powierzchni jest położonej w obrębie Wysoczyzny Ciechanowskiej, dla której charakterystyczne są gleby IV kl.

Przez teren wiejskiej gminy Przasnysz odcinkiem ok. 20 km przepływa rzeka Węgiełka, której największym dopływem jest rzeka Morawka (o długości ok. 11 km) znajdująca się w rejonie Dobrzankowa. Poza rzekami na terenie gminy zlokalizowany jest sztuczny zbiornik wodny w Karwaczu o powierzchni 13,0 ha. W obrębie Golan, Gostkowa, Lisiogóry, Mchowa i Kijewic występują również zbiorniki wodne w postaci stawów.

Wiejska gmina Przasnysz graniczy z miastem Przasnysz oraz innymi gminami wiejskimi: Krasne, Płoniawy Bramura, Czernice Borowe, Krzynowłoga Mała i Jednorzec.

Obszar gminy z północy na południe rozciąga się na długość ok. 19 km i ze wschodu na zachód ok. 14 km. Sieć osadniczą stanowi 50 miejscowości zaliczonych

do 34 sołectw. Miejscowości gminy Przasnysz w większości mają kilkusetletni rodowód.

Atuty gminy Przasnysz:

- położenie wokół miasta powiatowego Przasnysz, w którym mieszkańcy gminy wiejskiej Przasnysz niejednokrotnie znajdują zatrudnienie, korzystają z pomocy zdrowotnej, edukacji (szkoły, przedszkola, żłobki),
- mało zdegradowane środowisko przyrodnicze,
- istniejące złoża kruszywa naturalnego,
- Przasnyska Strefa Gospodarcza wraz z trawiastym lotniskiem w Sierakowie, na którym odbywają się pokazy lotnicze oraz imprezy plenerowe,
- zbiornik retencyjno- rekreacyjny w miejscowości Karwacz,
- 11 gospodarstw agroturystycznych (zgodnie z wykazem na www.powiat-przasnysz.pl),
- położenie w promieniu 100 km od miast wojewódzkich (Warszawa i Olsztyn), które są rynkami zbytu,
- gmina zwodociągowana – powstają: kanalizacja sanitarna w miejscowościach o zwartej zabudowie i przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenach zabudowy kolonijnej,
- dobrze rozwinięta sieć dróg oraz dobra obsługa w zakresie dalekobieżnej komunikacji samochodowej.

Sołectwa występujące w gminie Przasnysz:

- Bartniki, Bogate, Cierpigórz, Dębiny, Dobrzankowo, Emowo, Fijałkowo, Golany, Gostkowo, Góry Karwackie, Grabowo, Karwacz, Kijewice, Klewki, Leszno, Lisiogóra, Mchowo, Mchówko, Mirów, Helenowo Nowe, Obrąb, Oględa, Osowiec Kmiec, Osowiec Szlachecki, Sątrząska, Sierakowo, Stara Krępa, Helenowo Stare, Szla, Trzcianka, Wielodroź, Wyrąb Karwacki, Zakocie, Zawadki.

Pozostałe miejscowości gminy Przasnysz:

- Annopol, Brzezice, Cegielnia, Frankowo, Helenowo – Gądomiec, Janin, Józefowo, Karbówko, Księstwo, Kuskowo, Nowa Krępa, Patołęka, Polny Młyn, Święte Miejsce, Wandolin, Wygoda.

Liczba ludności w gminie Przasnysz zgodnie z danymi GUS (wg stanu na 31.12.2019 r.) wynosi 7228 osób. Szczegółowa struktura mieszkańców znajduje się

poniżej (tabela 1.). Gęstość zaludnienia to 39 osób/km², a przyrost naturalny w danym regionie wynosi -11 (na rok 2019). Dynamikę zmian w obszarze przyrost naturalny przedstawia tabela 2.

Lata	Liczba mieszkańców	Kobiety	Mężczyźni
2015	7363	3651	3712
2016	7298	3614	3684
2017	7282	3597	3685
2018	7274	3599	3675
2019	7228	3569	3659

Tabela 1. Struktura demograficzna gminy Przasnysz w latach 2015 – 2019 na podstawie danych GUS.

Z analizy powyższych danych wynika, że od 2015 do 2019 roku liczba ludności na terenie gminy przyjmowała tendencję spadkową i spadła o 135 osób, czyli o 1,87 % przy jednoczesnym dodatnim przyroście naturalnym (poza rokiem 2019), kiedy wynosił on -11 osób.

Prognozowana liczba ludności dla gminy Przasnysz osiąga ujemny znak dla okresu 2017 - 2025 procentowy przyrost ludności według danych GUS to -2,3%.

Lata	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny
2015	77	71	6
2016	100	89	11
2017	106	75	31
2018	92	82	10
2019	77	88	-11

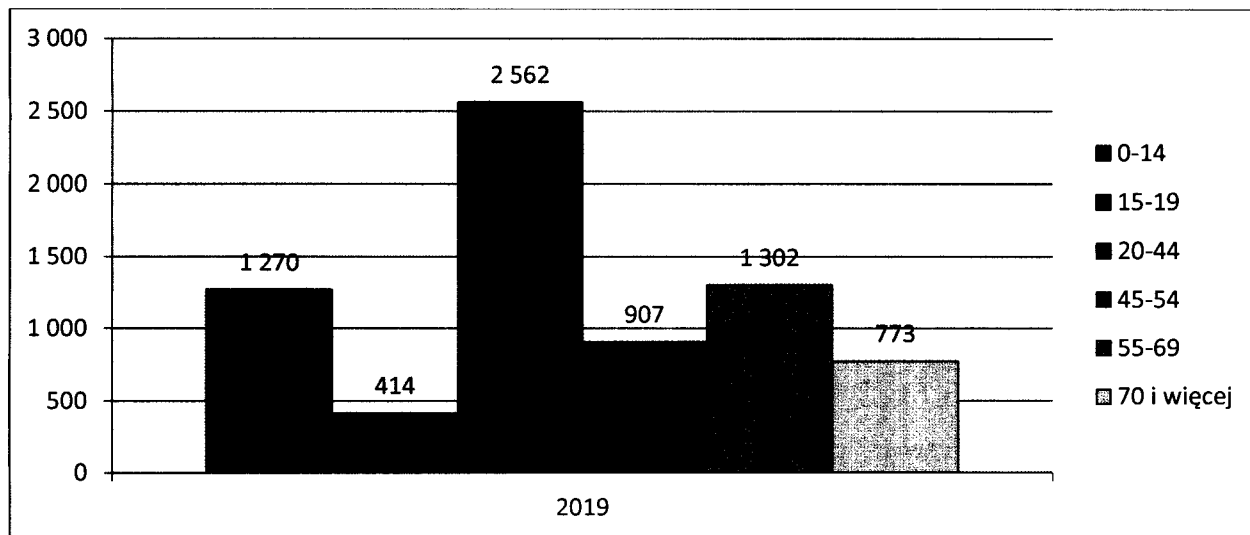
Tabela 2. Przyrost naturalny w Gminie Przasnysz w latach 2015 – 2019 na podstawie danych GUS.

Jak wynika z tabeli 3. struktura wiekowa mieszkańców gminy przedstawia się niekorzystnie, co potwierdza tezę o starzeniu się społeczeństwa.

Lata	Liczba ludności	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym
2015	7363	1263	4803	1297
2016	7298	1263	4743	1292
2017	7282	1279	4711	1292
2018	7274	1268	4702	1304
2019	7228	1270	4634	1324

Tabela 3. Struktura wiekowa mieszkańców: ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym w gminie Przasnysz w latach 2015 – 2019 na podstawie danych GUS.

Znaczna część społeczeństwa zbliża się do granicy wieku poprodukcyjnego. Nie jest zastępowana w wystarczającym stopniu przez osoby młode w wieku przedprodukcyjnym co przedstawia wykres poniżej.

Wykres 1. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Przasnysz: ludność w wieku 0-14, 15-19, 20-44, 45-54, 55-69, 70 i więcej w roku 2019 na podstawie danych GUS.

III.2. Podmioty gospodarcze

Według danych GUS-u, w 2019 roku w gminie Przasnysz zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej liczyły 475 firm w zdecydowanej większości w sektorze prywatnym (tabela 3). Dominującą formą prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy jest „osoba fizyczna prowadząca działalność” – 98,3% wszystkich podmiotów. W okresie 2015 – 2019 nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Przasnysz. Należy uznać to za pozytywne zjawisko. W roku 2018 do katalogu podmiotów dołączyła jedna spółka z udziałem kapitału zagranicznego.

Podmioty	Kategoria	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba podmiotów gospodarczych	Ogółem	447	458	457	459	475
	W sektorze prywatnym					
	Ogółem	431	442	448	450	467
	Osoby fizyczne prowadzące działalność	373	382	384	387	396
	Spółki handlowe	18	18	21	20	21
	Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	0	0	0	1	0

	Spółdzielnie	3	5	5	3	3
	Fundacje	1	1	1	1	1
	Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	18	19	20	19	23
W sektorze publicznym	Ogółem	16	16	9	9	8
	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	15	15	8	8	7

Tabela 4. Liczba podmiotów gospodarczych z podziałem na prywatne i publiczne w latach 2015 – 2019.

Z danych dotyczących ilości podmiotów na terenie gminy Przasnysz można zaobserwować, że jej mieszkańcy stawiają na rozwój indywidualny, zakładając własne działalności gospodarcze. Najliczniejszą grupę podmiotów stanowią te działające w sekcji A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Stanowią one ponad 23% wszystkich podmiotów. Znaczące branże to także sekcje:

- G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 18,3%,
- F – budownictwo – 13,9%,
- H – transport i gospodarka magazynowa – 12,4%.

Szczegółowe dane na temat branży / sekcji w jakich działają podmioty występujące na terenie gminy Przasnysz przedstawia tabela poniżej.

Sekcja	2015	2016	2017	2018	2019
A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	119	121	118	113	111
B – górnictwo i wydobywanie	1	1	1	1	0
C – przetwórstwo przemysłowe	35	38	37	29	31
D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	1	2	1	1
E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	-	-	-	-	-
F – budownictwo	54	57	57	62	66
G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	98	94	98	94	87
H – transport i gospodarka magazynowa	48	54	58	58	59
I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7	7	10	12	14
J – informacja i komunikacja	2	4	3	1	1
K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8	7	7	8	9

L – działalność związana z obsługą rynku i nieruchomości	-	-	-	-	-
M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	5	6	8	10	12
N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9	9	6	8	9
O – administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	11	11	10	10
P – edukacja	18	19	13	15	14
Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6	6	4	5	7
R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4	4	5	5	5
S – pozostała działalność usługowa oraz	22	22	22	29	41
T – gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby					
U – organizacje i zespoły eksterytorialne	-				

Tabela 5. Udział podmiotów gospodarki narodowej gminy Przasnysz w sekcjach PKD w latach 2015 – 2019.

Utworzona Przasnyska Strefa Gospodarcza bez wątpienia wpływa dodatnio na rozwój przedsiębiorczości w gminie. Wybudowana i uzbrojona w infrastrukturę przez Powiat Przasnyski z unijnych środków (ponad 100 mln zł). To w sumie 306 ha, z lotniskiem, na którym mogą lądować mniejsze samoloty pasażerskie. Na ponad 70 ha lotniska od 2018 r. działa Politechnika Warszawska, Wydział Mechaniki i Lotnictwa, budując swoje obiekty doświadczalne, a w przyszłości powierzchnia wykorzystana będzie na pas startowy i do lądowania dla samolotów. Politechnika Warszawska otrzymała blisko 24,7 mln zł wsparcia unijnego na utworzenie zaplecza badawczego na terenie lotniska w Sierakowie pod Przasnyszem. W końcu 2020 r. Politechnika Warszawska dostała kolejne środki 39,8 mln zł z UE. Wsparcie przeznaczy na rozbudowę infrastruktury badawczej oraz stworzenie unikatowego centrum badawczo-rozwojowego z zakresu:

- technologii materiałowych i sensorycznych,
- systemów do magazynowania i przetwarzania energii i elektromobilności,
- systemów lotniczych i autonomicznych,
- innowacyjnych materiałów.

W ramach projektu powstaną dwa unikatowe laboratoria: laboratorium systemów lotniczych i autonomicznych (zlokalizowane na terenie lotniska w Sierakowie k. Przasnysza) oraz laboratorium technologii materiałowych i sensorycznych (zlokalizowane na terenie kampusu Politechniki Warszawskiej, w Gmachu Chemicznym). Utworzenie takiej bazy umożliwi m.in. prowadzenie prac nad rozwojem technologii małych statków powietrznych oraz autonomicznych lotów systemów bezzałogowych. Dodatkowo badane będą współdziałania systemów monitorowania przestrzeni powietrznej. Projekt wpłynie też na rozwój technologii związanych z ekologią, magazynowaniem energii i efektywnością energetyczną systemów bezzałogowych i lekkiego lotnictwa. Ważnym elementem inwestycji jest też opracowanie nowych materiałów oraz stworzenie innowacyjnych prototypów systemów przetwarzania i magazynowania energii.

Świadczy to o dobrym kierunku rozwojowym gminy w zakresie planowania przestrzennego, które po kilkunastu latach od planu zagospodarowania przestrzennego na Sierakowo zaczyna przynosić wymierne efekty. Przasnyska Strefa Gospodarcza jest również jednym z ważnych powodów dla planowanej linii kolejowej Zegrze –Przasnysz. Linia kolejowa umożliwi rozwój gminy, technologii, rynku pracy oraz poprawi dostępność komunikacyjną z ważnym ośrodkiem jakim jest Stolica.

III.3. Poziom życia ludności

W gminie Przasnysz zgodnie z danymi GUS - 75,8% mieszkań jest wyposażone w łazienkę, 59,3% w centralne ogrzewanie, a 88,9% w instalację wodociągową (dane za rok 2019). Procentowy udział mieszkańców w dostępie do sieci kanalizacyjnej rokrocznie wzrasta. Poziom życia mieszkańców gminy Przasnysz uległ na przestrzeni lat 2015 – 2019 poprawie. Świadczy o tym także średnie wynagrodzenie mieszkańców powiatu przasnyskiego, które w roku 2019 wyniosło aż 4282,28 zł. Jak pokazuje tabela 5. średnie wynagrodzenie mieszkańców od roku 2015 wzrosło aż o 796,72 zł. w roku 2019.

Rok	Średnie wynagrodzenie mieszkańców powiatu przasnyskiego
2015	3485,56
2016	3574,27
2017	3752,91
2018	4025,27
2019	4282,28

Tabela 5. Średnie wynagrodzenie mieszkańców powiatu przasnyskiego w latach 2015 – 2019.

Poprawę jakości życia mieszkańców zaobserwować można także analizując poziom bezrobocia. Jak pokazują dane w tabeli 6. do roku 2019 liczba osób bezrobotnych w gminie Przasnysz rokrocznie spadała, co wskazuje na pozytywne zmiany w obszarze zwalczania bezrobocia i jego skutków. W 2015 roku, liczba bezrobotnych wynosiła 421, a 2019 liczba bezrobotnych spadła do 264 osób.

Rok	Liczba bezrobotnych	Liczba osób w wieku produkcyjnym	Stosunek liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym; wartość podawana w „%”
2015	421	4803	9%
2016	394	4743	8%
2017	327	4711	7%
2018	324	4702	7%
2019	264	4634	6%
VI 2020	307	-	-

Tabela 6. Liczba osób bezrobotnych, osób w wieku produkcyjnym, poziom bezrobocia w gminie Przasnysz w latach 2015 – 2020 na podstawie danych GUS, sprawozdania PUP Przasnysz

Jednak w roku 2020 odnotowano znaczny wzrost liczby osób bezrobotnych (wzrost o 16%). Niewątpliwie do takiego stanu przyczyniła się obecna sytuacja epidemiczna, przez co lokalna społeczność boryka się z nasileniem niekorzystnych zjawisk na rynku pracy. Bezrobocie jest jednym z kluczowych problemów społecznych, który jest niejednokrotnie katalizatorem dla wystąpienia kolejnych zjawisk tj.: ubóstwo, alkoholizm, uzależnienia, przemoc.

III.4. Zasoby i warunki mieszkaniowe

Sieć wodociągowa gminy Przasnysz łącznie mierzy 280 km (dane za rok 2020) i doprowadzona jest do wszystkich miejscowości na jej terenie. Według danych GUS, w 2019 roku korzystało z niej 1862 gospodarstw domowych (6 839 mieszkańców, co stanowi 94,6 % ogółu społeczeństwa). Do skanalizowania pozostały jedynie Bartniki i Wandolin. Budowa kanalizacji w tych miejscowościach zostanie zakończona w 2024 roku. W tabeli 7. przedstawione jest, jak zmieniała się infrastruktura wodociągowa na przestrzeni lat 2015 – 2019.

Lata	Długość sieci wodociągowej (km)	Liczba ludności korzystającej z wodociągu	Korzystający z wodociągu (% ogółu ludności)	Ilość przyłączy do budynków mieszkalnych
2015	219,40	6 954	94,4	1 798
2016	219,40	6 898	94,5	1 822
2017	220,20	6 885	94,5	1 832
2018	220,20	6 879	94,6	1 843
2019	220,20	6 839	94,6	1 862

Tabela 7. Infrastruktura wodociągowa na terenie gminy Przasnysz w latach 2015 – 2019.

Do sieci kanalizacyjnej o długości 98,70 km (dane za rok 2020) podłączonych jest 861 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Poniżej (tabela 8.) przedstawia rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy na przestrzeni lat 2015 – 2019.

Lata	Długość sieci wodociągowej (km)	Liczba ludności korzystającej z kanalizacji	Korzystający z kanalizacji (% ogółu ludności)	Ilość przyłączy do budynków mieszkalnych
2015	68,00	2 618	35,6	670
2016	68,00	2 639	36,2	688
2017	68,00	2 652	36,4	696
2018	94,30	2 673	36,7	706
2019	94,30	3 020	41,8	861

Tabela 8. Rozwój sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Przasnysz w latach 2015 – 2019.

W miejscowościach, gdzie nieekonomiczne było poprowadzenie kanalizacji ze względu na kolonijne rozproszenie posesji, powstają przydomowe oczyszczalnie ścieków. W najbliższym czasie planowane jest dalsza rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Z projektu OZE zainstalowano w Gminie 59 pomp ciepła, 190 instalacji solarnych i 129 instalacji fotowoltaicznych. Efektem jest nie tylko obniżenie kosztów ogrzewania domów, ciepłej wody i energii elektrycznej dla 289 gospodarstw domowych, ale również poprawa jakości środowiska naturalnego, co w gminie o rozwiniętej agroturystyce nie jest bez znaczenia.

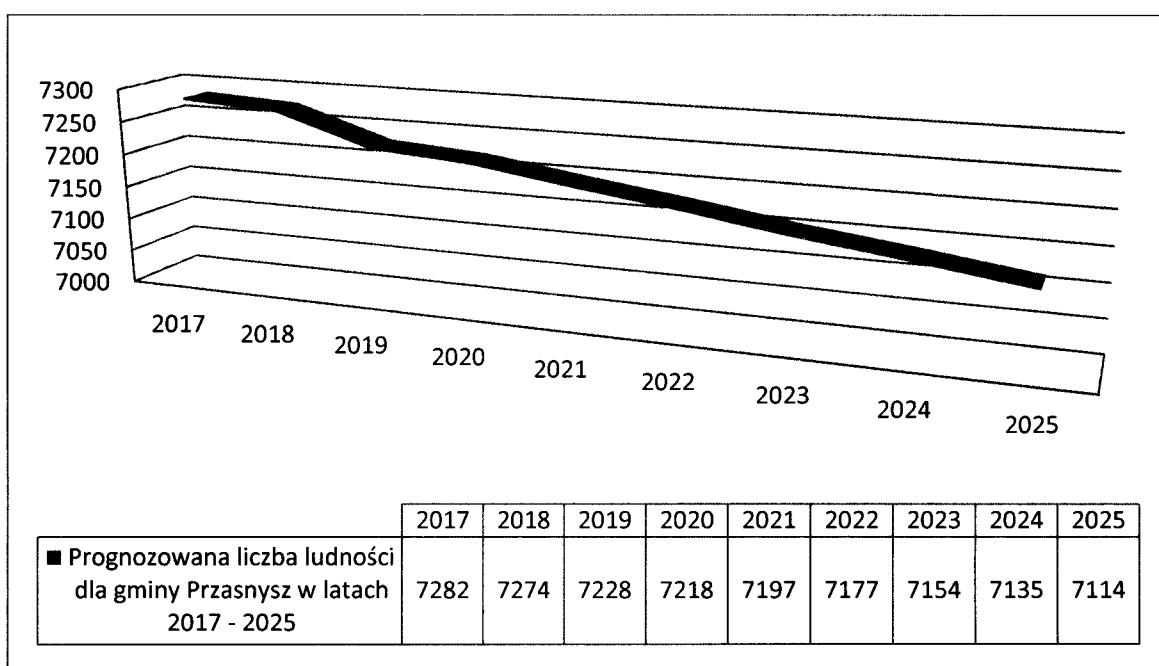
Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Przasnysz na dzień 31.12.2019 roku w gminie jest 13 mieszkań socjalnych, których powierzchnia użytkowa wynosi 508,92 m². Wszystkie mieszkania pozyskane zostały przez adaptacje.

Podsumowując, coraz więcej rodzin na terenie gminy Przasnysz ma dostęp do instalacji kanalizacyjnej oraz wodociągowej. Na 1862 mieszkań korzystających z sieci wodociągów, 861 jest podłączonych do kanalizacji. Liczba mieszkań socjalnych na danym obszarze na przestrzeni lat wzrasta. Fakt, że są one pozyskiwane przez adaptacje wynika z

tego, że gmina nie posiada wystarczających funduszy, by móc wybudować nowe, oraz posiada obiekty, które musiały odpowiednio spożytkować.

III.5. Prognoza demograficzna

W roku 2019 gmina Przasnysz liczyła 7228 ludności. Przewiduje się, że wraz z końcem roku 2020 spadnie ona do 7218, a na rok kolejny 2021 utrzyma tendencje spadkową i wynosić będzie 7197. Trend ten zgodny jest z prognozowanymi zmianami krajowymi, jednak prognoza dla województwa mazowieckiego wskazuje na wzrost liczby ludności. Świadczy to o tym, że pomimo przewidywanego spadku liczby osób na terenie kraju, ludność będzie migrowała do województwa mazowieckiego.

Wykres 2. Prognozowana liczba ludności dla gminy Przasnysz w latach 2017 – 2025.

W odniesieniu do gminy Przasnysz należy spodziewać się utrzymania ujemnego salda migracji. W tabeli 9. Przedstawiono poziom migracji w okresie 2015 – 2020.

Lata	Saldo migracji ludności
2015	0
2016	-41
2017	-36
2018	-24
2019	-53

Tabela 9. Saldo migracji ludności w gminie Przasnysz w latach 2015 – 2019.

Jak wskazują przedstawione dane w gminie Przasnysz od lat obserwowana jest migracja zewnętrzna. Jest to zjawisko typowe dla gmin rolniczych, gdzie młodzi ludzie poszukują zatrudnienia w pobliskich miastach, co często łączy się ze zmianą miejsca zamieszkania. Czynnikiem wpływającym na ujemne saldo migracji jest też poziom dostępu do edukacji, osoby młode podejmujące kształcenie na uczelniach wyższych często migrują z miejsca zamieszkania na rzecz większych miast.

III.6. Rynek pracy

Województwo mazowieckie charakteryzuje znaczne zróżnicowanie lokalnych rynków pracy, zarówno pod względem wielkości zajmowanego obszaru, liczby ludności, rozwoju gospodarczego jak również pod względem liczby bezrobotnych, natężenia bezrobocia oraz jego struktury. Teren całego powiatu przasnyskiego, w tym również gmina Przasnysz, jest terenem typowo rolniczym. Na terenie powiatu położone jest zaledwie kilka większych zakładów produkcyjnych, dlatego decydujący wpływ na sytuację na lokalnym rynku pracy ma kondycja ekonomiczna istniejących już podmiotów gospodarczych oraz prowadzona polityka zmierzająca do utrzymania istniejących miejsc pracy, a także w miarę możliwości kreowanie polityki prowadzącej do przyciągnięcia na teren powiatu nowych podmiotów gospodarczych.

Na podstawie danych GUS (tabela 10.) należy stwierdzić, że na terenie gminy Przasnysz wskaźnik przedsiębiorczości mierzony jako ilość podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wykazuje tendencje wzrostową.

Rok	Przedsiębiorczości mierzona jako ilość podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
2015	10,21
2016	11,37
2017	12,78
2018	11,70
2019	12,07

Tabela 10. Przedsiębiorczość w gminie Przasnysz w latach 2015 – 2019 na podstawie danych GUS.

Na korzystną tendencję na rynku pracy na terenie gminy Przasnysz wskazują także rosnące dochody własne gminy z tytułu udziału w podatku dochodowym.

Rok	Wysokość dochodów własnych gminy z tytułu udziału w podatkach dochodowych
2015	2 105 480,01
2016	2 297 934,00
2017	2 720 307,67
2018	2 938 859,68
2019	3 737 207,85

Tabela 11. Wysokość dochodów własnych gminy z tytułu udziału w podatkach dochodowych w latach 2015 – 2019 na podstawie danych sprawozdań Rb -27S za kolejne lata.

W gminie Przasnysz w roku 2019 roku było 264 bezrobotnych, w tym 148 kobiet i 116 mężczyzn. Zgodnie z zaprezentowanymi danymi (tabela 12.) bezrobocie na terenie gminy Przasnysz w większym stopniu dotyczy kobiet. Pozytywnie należy rozpatrywać natomiast coroczny spadek liczby osób pozostających bez pracy.

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2015	213	208	421
2016	212	182	394
2017	191	136	327
2018	184	140	324
2019	148	116	264

Tabela 12. Liczba osób bezrobotnych w gminie Przasnysz z podziałem na kobiety i mężczyzn w latach 2015 – 2019 na podstawie sprawozdań MRPiPS-01 Bezrobotni według gmin.

W obszarze bezrobocia należy zwrócić również uwagę na zmniejszenie odsetka długotrwale bezrobotnych w ogóle osób zarejestrowanych jako pozostające bez pracy. W roku 2015 odsetek ten wynosił 65% bezrobotnych, a w roku 2019 już jedynie 55%. Analizując dane z tabeli 13. stwierdzić możemy, że struktura wiekowa osób pozostających bez pracy ulega niewielkim zmianom, w kierunku wzrostu odsetka osób powyżej 50 roku życia, w roku 2019 to 24% ogółu bezrobotnych o 4 procent więcej niż roku 2015.

Rok	25 i mniej	Powyżej 50 roku	Długotrwale bezrobotni	Ogółem
2015	91	85	274	421
2016	75	92	253	394
2017	60	84	205	327
2018	58	86	201	324
2019	48	64	147	264

Tabela 13. Liczba osób bezrobotnych w gminie Przasnysz wybrane kategorie w latach 2015 – 2019 na podstawie sprawozdań MRPiPS-01 Bezrobotni według gmin.

Rozpatrując dane na poziomie powiatu przasnyskiego możemy zaobserwować, że najliczniejszą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby o wykształceniu gimnazjalnym i niższym 32%, a najmniejszą osoby o wykształceniu wyższym. W tabeli 14. Wyraźnie zaprezentowano korelacje poziomu wykształcenia ze statusem osoby bezrobotnej tj. im niższe wykształcenie tym wyższy poziom bezrobocia.

Rok	Wyższe	Policealne i średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
2015	9,73%	20,14%	11,39%	26,13%	32,61%
2016	10,48%	20,19%	10,95%	26,12%	32,26%
2017	10,21%	19,47%	11,66%	24,09%	34,30%
2018	10,85%	18,01%	12,48%	25,36%	33,30%
2019	9,00%	21,00%	12,00%	25,00%	32,00%

Tabela 14. Bezrobotni ze względu na wykształcenie w powiecie przasnyskim w latach 2015 – 2019 na podstawie sprawozdań PUP Przasnysz.

III.7. Ochrona zdrowia

Zgodnie z danymi zamieszczonymi na portalu www.powiat-przasnysz.pl, świadczenia medyczne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej na terenie powiatu przasnyskiego świadczone są przez 2 publiczne placówki służby zdrowia i 12 placówek niepublicznych. Wszyscy mieszkańcy powiatu objęci są podstawową opieką lekarską. W każdej z gmin powiatu funkcjonuje jedna lub dwie niepubliczne placówki medyczne zapewniające równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych.

Ogółem usługi medyczne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej dla ludności świadczy 30 lekarzy rodzinnych oraz 50 pielęgniarek. Na jednego lekarza rodzinnego przypada średnio około 1 400 pacjentów, natomiast na jedną pielęgniarkę średnio ok. 1 100 pacjentów. Personel medyczny do wykonywania świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej dysponuje 48 gabinetami lekarsko-zabiegowymi, z czego 39 gabinetów należy do NZOZ, natomiast 9 należy do SPZZOZ w Przasnyszu.

Podstawowym podmiotem leczniczym, świadczącym usługi zdrowotne z zakresu leczenia ambulatoryjnego podstawowego i specjalistycznego oraz leczenia szpitalnego jest, utworzony przez samorząd powiatowy, Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Przasnyszu. SPZZOZ, w ramach umów z NFZ, realizuje usługi medyczne z zakresu: leczenia stacjonarnego, rehabilitacji leczniczej, psychiatrii i

uzależnień, ambulatoryjnego leczenia specjalistycznego, podstawowej opieki zdrowotnej, medycyny szkolnej, nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej oraz transportu sanitarnego, ratownictwa i transportu medycznego, badań diagnostycznych i programów profilaktycznych. W należącej do struktur zakładu Przychodni Zdrowia w Przasnyszu zatrudnionych jest 4 lekarzy rodzinnych świadczących usługi zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej dla około 3,5 tys. pacjentów.

Stacjonarną opiekę medyczną nad pacjentami powiatu przasnyskiego świadczy Szpital im. W. Oczko funkcjonujący w strukturze Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Przasnyszu przy ulicy Sadowej 9, posiadający 11 oddziałów szpitalnych dysponujących 272 łózkami. Na koniec roku 2014 w szpitalu zatrudnionych było 106 lekarzy, 192 pielęgniarki, 33 położne. Zakład dąży do ustawicznego podnoszenia jakości świadczonych przez szpital usług poprzez czynny udział w różnego rodzaju projektach i programach.

W strukturze SPZZOZ funkcjonuje również sieć 20 poradni specjalistycznych. Zaplecze diagnostyczne szpitala stanowią działy i pracownie wyposażone w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną.

Na terenie powiatu przasnyskiego funkcjonuje 14 aptek ogólnodostępnych i 4 punkty apteczne. W ostatnich latach sieć aptek nie uległa większym zmianom. Na terenie miasta Przasnysza 9 aptek pełni na zmianę dyżury w porze nocnej, w niedzielę, święta i inne dni wolne od pracy.

Zadania z zakresu Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowane są przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do zadań Komisji należy między innymi: niesienie pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych, niesienie pomocy dla ofiar przemocy, organizowanie posiedzeń interwencyjno-motywujących dla uzależnionych, prowadzenie profilaktyki uzależnień wśród dzieci i młodzieży w szkołach, ustalanie zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz nadzór i kontrola w punktach sprzedaży przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi.

Usługi medyczne pacjentom uzależnionym świadczą profesjonalne placówki terapii uzależnień tj. Poradnia Leczenia Uzależnień oraz Oddział Leczenia Uzależnień wraz z detoksykacją, które funkcjonują w strukturze Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w Przasnyszu.

III.9. Edukacja i wychowanie

Sieć edukacyjną gminy Przasnysz tworzą oddziały przedszkolne (5 placówek), punkty

przedszkolne (4 placówki), szkoły podstawowe (3 placówki). Do powyższych placówek uczęszcza 474 osoby, w tym 72 – do oddziałów i 52 do punktów przedszkolnych, 350 – do szkół podstawowych. Corocznie liczba dzieci się zmniejsza. Do szkół poza terenem Gminy Przasnysz w 2019 roku uczęszczało 280 naszych dzieci, najwięcej do szkół w mieście Przasnyszu – 258. To ogólnopolska tendencja, szczególnie odczuwalna w takich gminach jak nasza. Szczegółowy wykaz placówek oświatowych jest zawarty w tabelach poniżej.

Nazwa placówki	Rodzaj placówki
Oddział Przedszkolny w Bogatem	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Dobrzankowie	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Karwacu	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Starej Krępie	Publiczna
Oddział Przedszkolny w Lesznie	Publiczna
Punkt Przedszkolny w Starej Krępie	Publiczna
Punkt Przedszkolny w Bogatem	Publiczna
Punkt Przedszkolny w Dobrzankowie	Publiczna
Punkt Przedszkolny w Lesznie	Publiczna

Tabela 15. Oddziały i punkty przedszkolne na terenie gminy Przasnysz (wg stanu na rok szkolny 2020/2021).

Nazwa placówki	Rodzaj placówki
Szkoła Podstawowa w Lesznie	Publiczna
Szkoła Podstawowa w Nowej Krępie	Publiczna
Szkoła Podstawowa w Bogatem	Publiczna

Tabela 16. Szkoły podstawowe na terenie gminy Przasnysz (wg stanu na rok szkolny 2020/2021).

Szkoły Podstawowe na terenie gminy posiadają pracownie komputerowe, sale gimnastyczne. Przy Szkole Podstawowej w Bogatem działa również boisko ze sztuczną nawierzchnią stworzone w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”. Natomiast przy Szkole Podstawowej w Lesznie działa boisko wielofunkcyjne. Przy przedszkolach i punktach przedszkolnych natomiast istnieją place zabaw, z których swobodnie korzystać mogą najmłodsi mieszkańcy gminy.

Szkolnictwo na terenie gminy Przasnysz jest rozwinięte do tego stopnia, by dzieci mogły mieć zapewniony start w edukacji poprzez uczęszczanie do oddziałów bądź punktów przedszkolnych i odpowiednio wyposażonych szkół podstawowych.

III.10. Sport i rekreacja

Gmina Przasnysz umożliwia swoim mieszkańcom korzystanie z kilku publicznych obiektów sportowych (tabela 17.).

Rodzaj obiektu	Miejscowość	Forma dostępności
Sala sportowa	Leszno	Publiczne
Boisko Orlik	Bogate	Publiczne
Sala Sportowa	Bogate	Publiczne
Kort tenisowy	Stara Krępa	Publiczne
Sala sportowa	Nowa Krępa	Publiczne
Silownia	Bogate	Publiczne
Silownia	Leszno	Publiczne
Silownia	Nowa Krępa	Publiczne
Boisko wielofunkcyjne	Leszno	Publiczne

Tabela 17. Obiekty sportowe na terenie gminy Przasnysz (wg stanu na rok szkolny 2020/2021).

Na terenie gminy działają także dwa kluby sportowe: Klub Przyszkolny w Bogatem oraz Klub Przyszkolny w Lesznie. Władze gminy Przasnysz mają na uwadze rozwój młodego pokolenia. W tym celu tworzą kompleksy sportowe, z których mogą korzystać wszyscy nieodpłatnie. Dzięki temu dzieci i młodzież mogą aktywnie spędzać wolny czas. Gmina dba również o aktywność osób dorosłych bowiem od dwóch lat w dziewięciu miejscowościach prowadzone są zajęcia Zumba Fitness.

III.11. Organizacje pozarządowe

Gmina Przasnysz podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi. Według danych portalu www.powiat-przasnysz.pl na terenie gminy Przasnysz działa 12 stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS, w tym 10 stanowią Ochotnicze Straże Pożarne oraz 2 stowarzyszenia.

Nazwa	Forma
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Przasnysz	Stowarzyszenie
Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich Sołectwa Stara Krępa	Stowarzyszenie
Ochotnicza Straż Pożarna w Bogatem	Stowarzyszenie
Ochotnicza Straż Pożarna w Dobrzankowie	Stowarzyszenie
Ochotnicza Straż Pożarna w Gostkowie	Stowarzyszenie
Ochotnicza Straż Pożarna w Karwaczu	Stowarzyszenie
Ochotnicza Straż Pożarna w Krępie Starej	Stowarzyszenie
Ochotnicza Straż Pożarna w Lesznie	Stowarzyszenie

Ochotnicza Straż Pożarna w Mchowie	Stowarzyszenie
Ochotnicza Straż Pożarna w Obrębie	Stowarzyszenie
Ochotnicza Straż Pożarna w Szli	Stowarzyszenie
Ochotnicza Straż Pożarna w Zawadkach	Stowarzyszenie
Koło Gospodyń Wiejskich w Lesznie	Stowarzyszenie zwykłe
Koło Gospodyń Wiejskich w Dobrzankowie	Stowarzyszenie zwykłe
Koło Gospodyń Wiejskich w Mchowie	Stowarzyszenie zwykłe
Koło Gospodyń Wiejskich w Golanach	Stowarzyszenie zwykłe
Koło Gospodyń Wiejskich w Bartnikach	Stowarzyszenie zwykłe
Koło Gospodyń Wiejskich w Wielodrożu	Stowarzyszenie zwykłe
Koło Gospodyń Wiejskich w Gostkowie	Stowarzyszenie zwykłe
Koło Gospodyń Wiejskich w Karwaczu	Stowarzyszenie zwykłe
Koło Gospodyń Wiejskich w Bogatem	Stowarzyszenie zwykłe
Koło Gospodyń Wiejskich w Obrębie	Stowarzyszenie zwykłe
Koło Gospodyń Wiejskich w Wyrębie Karwackim	Stowarzyszenie zwykłe

Tabela 18. Stowarzyszenia z terenu gminy Przasnysz

Głównym celem współpracy z organizacjami pozarządowymi jest poprawa jakości życia oraz pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy poprzez stwarzanie im możliwości rozwoju i warunków do uczestnictwa w życiu publicznym. Szczegółowymi celami współpracy są:

- umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za wspólnotę lokalną oraz jej tradycje,
- zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców,
- promocja praw obywatelskich i prospołecznych,
- wykorzystanie potencjału i możliwości organizacji pozarządowych przy rozwiązywaniu problemów lokalnych.

Liczba działających organizacji pozarządowych na terenie gminy Przasnysz przyjmuje tendencję rosnącą. Organizacje pozarządowe podejmujące działania na terenie gminy odgrywają ważną rolę, ponieważ ich działania przyczyniają się do zwiększania zaspokajania potrzeb społeczeństwa, w dużej mierze stanowią także oddolne inicjatywy mieszkańców – aktywizują i integrują lokalne społeczności.

III.12. Kultura

Na terenie gminy Przasnysz działa Gminna Biblioteka Publiczna im. Józefa Narzyskiego w Bogatem z dwiema filiami: w Karwaczu i Dobrzankowie.

Najważniejsze zadania Gminnej Biblioteki Publicznej w Bogatem:

- Promocja i upowszechnianie czytelnictwa,

- Popularyzacja literatury,
- Zaspokajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych,
- Kształtowanie kultury czytelniczej,
- Zapewnienie dostępu do szeroko pojętej kultury poprzez organizacje spotkań autorskich, prelekcji, koncertów, spektakli operetkowych, warsztatów muzycznych i teatralnych, pikników czytelniczych,
- Organizacja najmłodszym ciekawych zajęć wakacyjnych oraz podczas ferii zimowych np.: „spotkania z książką”, lekcje biblioteczne, warsztaty plastyczne i inne,
- Udział w stałych akcjach, takich jak Narodowe czytanie, Tydzień Bibliotek czy Europejskie dni dziedzictwa.

Gminna Biblioteka Publiczna w Bogatem współpracuje z wieloma instytucjami i stowarzyszeniami oraz nieformalnymi grupami przy organizacji wydarzeń kulturalnych:

- Powiatowo-Gminne dożynki,
- Złote gody i spotkanie pokoleń,
- Turnieje sołectw,
- Wieczory wigilijne,
- Festyn: Noc Świętojańska,
- Przeglądy pieśni patriotycznej.

Biblioteka ściśle współpracuje ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Gminy Przasnysz przy realizacji projektów finansowanych przez Gminę Przasnysz i Samorząd Województwa Mazowieckiego.

Natomiast filie Biblioteczne w Karwaczu i Dobrzankowie kierują następującą ofertę do mieszkańców gminy:

- udostępnianie księgozbioru,
- działalność informacyjno-bibliograficzna,
- popularyzacja czytelnictwa,
- organizacja zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym (głośne czytanie bajek, spotkania autorskie, gry i zabawy, zajęcia plastyczne).

Gminna Biblioteka Publiczna w Bogatem mieści się w wyremontowanym i ładnie urządzonej lokalu w remizie OSP. Biblioteka wraz z jej filiami z każdym rokiem powiększa stan liczbowy swoich księgozbiorów. Czytelnictwo książek od kilku lat utrzymywało się na podobnym poziomie. W roku 2020 nastąpił znaczny spadek czytelnictwa. Przez pandemię koronawirusa wypożyczalnie były zamknięte dla

czytelników przez 2,5 miesiąca a czytelnie – 6 miesięcy. Ograniczenia bezpośrednich kontaktów z użytkownikami miały negatywny wpływ zarówno na stan czytelnictwa jak i działalność edukacyjno-kulturalną bibliotek.

Dane z lat 2015 - 2020 przedstawione są w tabeli poniżej (tabela 18.).

Rok	Liczba bibliotek	Stan księgozbioru	Czytelnicy	Wypożyczenia na zewnątrz	Wypożyczenia na miejscu
2015	3	35 512	867	12 653	1 761
2016	3	36 475	886	12 596	1 917
2017	3	37 174	862	12 331	1 825
2018	3	37 641	871	12 112	1 769
2019	3	38 266	865	12 179	1 775
2020	3	39 093	691	9 344	1 253

Tabela 19. Czytelnictwo w gminie Przasnysz w latach 2015 – 2020.

Gmina Przasnysz posiada ogromny potencjał kulturowy i historyczny, którego wykorzystanie daje ogromne możliwości dla rozwoju turystyki i życia kulturalnego. Obszar gminy Przasnysz to miejsce, które umożliwia atrakcyjne spędzanie czasu wolnego, sprzyjającego aktywnej formie odpoczynku. Na jej terenie istnieją obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków:

- zespół dworski w Karwaczu,
- zespół dworski w Obrębie (z XIX w.),
- zespół Kościoła Parafialnego w Bogatem (z XIV – XIX w.),
- zespół Sakralny w Świętym Miejscu (z XVIII – XIX w.),
- Mławska Kolejka Wąskotorowa,
- parki podworskie w Obrębie i Lesznie,
- cmentarzysko ciałopalne w Dobrzankowie (z początku I w. n. e.),
- oficyna podworska w Bogatem (z XVIII w.).

Poza wyżej wymienionymi obszarami i obiektami jest też zlokalizowany szereg kapliczek i krzyży przydrożnych (z XVIII – XIX w.), które również są wpisane w rejestr zabytków.

Spółeczny obszar gminy Przasnysz charakteryzuje się również działającymi organizacjami pozarządowymi wśród których są:

- 10 Ochotniczych Straży Pożarnych,
- 4 stowarzyszenia zarejestrowane w KRS,
- 7 stowarzyszeń zwykłych.

Na terenie gminy Przasnysz znajdują się miejsca pamięci narodowej, których listę przedstawia tabela 20.

Nazwa	Adres	Uwagi
Cmentarz żołnierzy z I wojny światowej	Bartniki	Teren cmentarza ogrodzony, ustawiono kamień z pamiątkową tablicą i krzyże łaciński i prawosławny
Pomnik poległym i pomordowanym w latach 1939-1956	Bogate	Pomnik odsłonięto w 2007 r. w miejscu dawnej płyty pamiątkowej. Na pomniku wyryto nazwiska osób, które zginęły z rąk NKWD i UB.
Kopiec Tadeusza Kościuszki	Bogate	Kopiec powstał w setną rocznicę śmierci Naczelnika.
Tablica upamiętniająca Józefa Narzymskiego	Bogate- kościół parafialny	Powstała z inicjatywy NSZZ „Solidarność” Rolników oraz Duszpasterstwa Rolników w 150.rocznicę urodzin Narzymskiego i 126. Rocznicę wybuchu powstania styczniowego.
Pomnik upamiętniający Józefa Narzymskiego	Bogate – przed biblioteką	Odsłonięty 19 października 2013 r. podczas uroczystego nadania bibliotece imienia Józefa Narzymskiego.
Tablica pamiątkowa poświęcona Józefowi Piłsudskiemu	Bogate – przed budynkiem szkolnym	Tablica upamiętniająca patrona Szkoły Podstawowej w Bogatem
Pomnik Juliusza Krzyżewskiego	Bogate – przed budynkiem szkolnym	Popiersie Juliusza Krzyżewskiego wystawione w 70. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego
Figurka przydrożna (prawdopodobne miejsce pochówku żołnierzy poległych podczas I wojny światowej)	Dobrzankowo	Figurka z 1710 r., uszkodzona podczas II wojny światowej przez Niemców, odbudowana przez mieszkańców wsi.
Grób Nieznanego Żołnierza	Karwacz	Usytuowany w głębi lasu, za wsią Karwacz, mogiła oznakowana krzyżem oraz głazem z napisem pamiątkowym
Cmentarz z czasów I wojny światowej	Leszno	Widoczny tylko wał ziemny, pochowano tu żołnierzy poległych w latach 1914-1915
Figura wotywna	Mchowo	Postawiona przez Aleksandra Borkowskiego jako wotum wdzięczności za przetrwanie powstania styczniowego
Tablica pamiątkowa	Mchowo - na budynku szkoły	Tablica upamiętniająca mieszkańców Mchowa i okolic poległych i pomordowanych w latach 1939-45
Mogiły żołnierzy z I wojny światowej	Sierakowo - cmentarz komunalny po stronie wschodniej	Na mogiłach krzyże i tabliczki z napisem: NIEZNANI ŻOŁNIERZE Z 1918 R.
Pomnik poległych partyzantów	Szla	Spoczywają tu polegli w 1944r. partyzanci z oddziału AK „Łowcy”
Pomnik kardynała Aleksandra Kakowskiego	Święte Miejsce-obok kościoła	Popiersie odsłonięte w 2006 r. z inicjatywy Wójta Gminy Przasnysz Grażyny Wróblewskiej wg projektu Wojciecha Henrykowskiego
Kwatery żołnierzy z I wojny światowej	Święte Miejsce-cmentarz parafialny	Pochowani są żołnierze niemieccy polegli w 1915r.Na cmentarzu znajduje się kamień z tablicą pamiątkową i krzyżem
Mogiła nieznanego żołnierza Wojska Polskiego	Święte Miejsce – cmentarz parafialny	Miejsce spoczynku żołnierza WP poległego we wrześniu 1939 r.

Tabela 20. Miejsca pamięci narodowej na terenie gminy Przasnysz.

Poza wspieraniem rozwoju bibliotek, Gmina bierze czynny udział w trosce o miejsca pamięci narodowej. Dbą o nie, by mieszkańcy gminy chętnie odwiedzali je i posiadali świadomość narodową, która powinna być bogata u każdego obywatela. Gmina Przasnysz przeznacza znaczne zasoby finansowe na działania z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (tabela 21).

Rok	Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w zł
2015	461 815
2016	485 075
2017	492 873
2018	640 263
2019	598 041
2020	537 739

Tabela 21. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w gminie Przasnysz w latach 2015 – 2020

III.13. Charakterystyka systemu pomocy społecznej

W gminie Przasnysz są rodziny potrzebujące wsparcia, którym z pomocą przychodzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Bierze on czynny udział w życiu danych rodzin m.in. w formie przeprowadzania wywiadów środowiskowych w celu oceny problemu i udzieleniu adekwatnej do niego pomocy, która może przejawiać się w formie świadczenia pieniężnego oraz niepieniężnego.

Nazwa jednostki	Adres	Liczba pracowników	Obszar działania
Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Św. St. Kostki 5 06-300 Przasnysz	9	Gmina Przasnysz

Tabela 22. Instytucja realizująca zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Przasnysz.

W roku 2019 w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych było 9 pracowników, w tym: kadra kierownicza 1 osoba, pracownicy socjalni 3 osoby, pozostali pracownicy 5 osób. Spośród zatrudnionych w ośrodku pracowników: 7 posiada wykształcenie wyższe, 1 wykształcenie średnie. Specjalizację II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 1 pracownik socjalny. Wśród pracowników 1 osoba posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

Czynnikami, które decydują o udzielaniu pomocy są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, wielodzietność, przemoc w rodzinie. W tabelach poniżej przedstawione zostaną informacje o liczbie rodzin, którym została udzielona dana pomoc (tabela 23.) oraz powody udzielania wsparcia z uwagi na dane kategorie wraz z ich liczbą w latach 2015 - 2019 (tabela 23.).

Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok
2015	2016	2017	2018	2019	2020

Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia (pomoc i wsparcie bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania, tj. świadczenia udzielane w formie decyzji administracyjnej, bez decyzji, pomoc udzielana bez konieczności przeprowadzenia wywiadu środowiskowego – praca socjalna, skierowania do CIS, KIS, prac społecznie - użytecznych)	563	509	476	450	453	369
Liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne	159	124	110	111	118	94
Liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne	354	311	296	272	234	181
Liczba osób, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	308	292	269	262	234	142

Tabela 23. Osoby objęte pomocą GOPS w gminie Przasnysz w latach 2015 – 2020.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przasnyszu obejmuje pomocą rodziny z wielu powodów. Najczęstszymi są:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- potrzeba ochrony macierzyństwa,
- alkoholizm,
- wielodzietność,
- przemoc w rodzinie.

W tabeli 24. poniżej jest przedstawiona ilość udzielonych świadczeń w danych kategoriach w latach 2015 – 2020.

Powody udzielania pomocy i wsparcia rodzinom z uwagi na:	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Ubóstwo	207	217	194	153	128	108
Bezrobocie	133	129	124	114	97	73
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	11	10	13	11	12	13
Alkoholizm	9	16	16	15	11	7
Wielodzietność	63	62	58	57	43	43
Przemoc w rodzinie	6	8	6	5	6	5

Tabela 24. Powody udzielania pomocy rodzinom gminy Przasnysz z uwagi na dane kategorie w latach 2015 – 2020.

W roku 2020 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przasnyszu udzielił pomocy w formie i zakresie zaprezentowanej w tabeli poniżej.

Forma pomocy /świadczeń	Ilość klientów GOPS korzystających ze wsparcia		Środki przeznaczone na ten cel	
	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2019	Rok 2020
Zasilek stały	43	41	229 885	214 355
Zasilek okresowy	27	21	37 611	25 119
Zasilek celowy	82	50	37 714	4 370
Posilek	223	174	123 040	54 817
Sprawienie pogrzebu	0	1	0	2 450
Odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej	7	9	241 156	256 398

Tabela 25. Forma świadczeń udzielanych przez GOPS rodzinom z terenu wiejskiej gminy Przasnysz w 2019 r. i 2020 r.

W ramach realizowanych działań GOPS nawiązuje współpracę z innymi podmiotami, których lista jest przedstawiona w tabeli poniżej.

Nazwa placówki	Forma współpracy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Przedstawiciel GOPS jest członkiem Komisji
Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Kierownik oraz pracownicy socjalni są członkami Zespołu
Szkoły i Przedszkola z terenu Gminy Przasnysz	Przy realizacji dożywiania oraz indywidualnych sprawach dot. uczniów
Komenda Powiatowa Policji w Przasnyszu	Monitoring rodzin dotkniętych przemocą oraz dysfunkcyjnych
Sąd Rejonowy w Przasnyszu	W indywidualnych sprawach dot. Podopiecznych
Służba Kuratorska przy Sądzie Rejonowym	W indywidualnych sprawach dot. podopiecznych
Powiatowy Urząd Pracy	Wymiana informacji, współpraca dot. aktywizacji zawodowej osób korzystających z pomocy
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Przasnysz	Współpraca dot. dystrybucji żywności z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa

Tabela 26. Współpraca GOPS-u w Przasnyszu z innymi podmiotami działającymi na terenie gminy Przasnysz.

GOPS prowadzi także Klub Senior+, umożliwiając osobom w wieku 60+ korzystanie z szerokiej i kompleksowej oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym z oferty prozdrowotnej, edukacyjnej i kulturalnej.

III.14. Bezpieczeństwo publiczne

Do zakresu działania Powiatu należy wykonywanie określonych ustawami zadań o charakterze ponadgminnym w zakresie: porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli,

ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej i zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska.

Zarządzeniem Starosty Przasnyskiego powołany został Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego (PZZK). PZZK jest organem opiniodawczo – doradczym Starosty Przasnyskiego w sprawach zarządzania kryzysowego. Do jego ustawowych zadań należą:

- ocena występujących i potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne i ich prognozowanie,
- przygotowywanie propozycji działań i przedstawianie staroście wniosków dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w Powiatowym Planie Zarządzania Kryzysowego.
- przekazywanie do wiadomości publicznej informacji związanych z zagrożeniami,
- opiniowanie Powiatowego Planu Zarządzania Kryzysowego.

PZZK zapewnia harmonijne współdziałanie wszystkich jednostek organizacyjnych administracji samorządowej działających na obszarze powiatu i sprawne kierowanie ich działalnością w zakresie zapobiegania sytuacjom kryzysowym, przygotowania do podejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, usuwania ich skutków oraz odtwarzania zasobów i infrastruktury.

Zgodnie z danymi Komendy Powiatowej Policji w Przasnyszu przestępczość na terenie powiatu przasnyskiego w okresie 2015 – 2019 ma tendencje wzrostową (tabela 26.). Warto zwrócić uwagę, że w badanym okresie odnotowano spadek czynów karalnych wśród nieletnich. A wskaźnik wykrycia przestępem utrzymuje dość wysoki poziom.

Rok	Ogólna liczba przestępstw	Czyny karalne nieletnich	Wskaźnik % wykrycia
2015	803	27	75,7%
2016	792	13	81,5%
2017	972	11	85,6%
2018	1013	35	89,4%
2019	1091	12	85,8%

Tabela 27. Przestępczość na terenie powiatu przasnyskiego w latach 2015-2019.

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Przasnyszu w ramach programów profilaktycznych w roku 2019 realizowali m. in. działania:

- Bezpieczne Ferie,
- Kręci mnie bezpieczeństwo,

- Kręci mnie bezpieczeństwo nad wodą,
- Kręci mnie bezpieczeństwo przez cały rok szkolny,
- Majowy Rajd Rowerowy uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 w Przasnyszu,
- Rowerowy Rajd Dziecka,
- Bezpieczne wakacje,
- Bezpieczna Droga do Szkoły,
- Narkotyki, dopalacze, środki odurzające,
- Bezpieczny Senior.

Głównym celem powyższych działań była poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie powiatu.

III.15. Infrastruktura, transport i komunikacja

Infrastruktura wodociągowa

Sieć wodociągowa gminy Przasnysz łącznie mierzy 280 km i doprowadzona jest do wszystkich miejscowości na jej terenie (szczegółowe dane w podpunkcie Zasoby i warunki mieszkaniowe). Na terenie gminy funkcjonują stacje uzdatniania wody:

- 1) w Lesznie, która zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Annpol, Cierpigórz, Golany, Gostkowo, Janin, Księstwo, Leszno - wydajność ujęcia wynosi 444 m³/d, woda ujmowana jest przez dwie studnie głębinowe;
- 2) w Helenowie Nowym, która zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Bogate, Dobrzankowo, Emowo, Fijałkowo, Helenowo Gadamiec, Helenowo Nowe, Helenowo Stare, Józefowo, Lisiogóra, Wielodroź, część wsi Wyrąb Karwacki - wydajność stacji wynosi 672,00 m³/d; woda ujmowana jest przez dwie studnie głębinowe;
- 3) w Szli, która zaopatruje w wodę miejscowości: Bartniki, Cegielnia, Dębiny, Frankowo, Grabowo, Góry Karwackie, Karbówko, Karwacz, Kuskowo, Mchówko, Nowa Krępa, Osowiec Kmiecy, Osowiec Szlachecki, Polny Młyn, Sątrzaska, Stara Krępa, Szla, Święte Miejsce, Wandolin, Wygoda, część wsi Wyrąb Karwacki, Zakocie, Zawadki - wydajność ujęcia wynosi 974,4 m³/d, woda ujmowana jest przez dwie studnie głębinowe;
- 4) w Mchowie, która zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Mchowo, Trzcianka, Ogłęda - wydajność ujęcia wynosi 235,8 m³/d; woda ujmowana jest przez trzy studnie głębinowe.

Infrastruktura kanalizacyjna

Sieć kanalizacyjna ma długość 98,7 km. Ścieki zostają odprowadzane do oczyszczalni ścieków typu mechaniczno – biologicznego z podwyższonym usuwaniem związków

biogennych. Przepustowość oczyszczalni sięga 4000 m³/dobę, a pozbawione wszelkich zanieczyszczeń ścieki odprowadzane są do rzeki Węgierki. Systemem oczyszczalni zarządza Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Przasnyszu oraz dwóch oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w miejscowościach Mchowo i Grabowo. Oczyszczalnia w Mchowie posiada przepustowość 20 m³/d, a w Grabowie – 35 m³/d. Poza siecią kanalizacyjną w gminie Przasnysz jest rozwinięta budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, które powstają w małych miejscowościach o kolonijnym rozproszeniu posesji.

Energia elektryczna

Gmina w energię elektryczną zasilana jest z miasta Przasnysz, ze stacji redukcyjnej 110/15 kV. Ze stacji tej wyprowadzane są linie napowietrzne, z których część stanowi sieć gminną średniego napięcia, którego łączna długość wynosi 167 km. Napięcie odprowadzane jest do sieci transformatorowych, w których następuje obniżenie napięcia średniego do wartości 0,4 kV. Stacji transformatorowych na terenie gminy jest 109. Sieć energetyczna na terenie gminy jest dobrze rozwinięta i stanowi jednolity spójny system. Korzystne położenie województwa mazowieckiego w stosunku do głównych korytarzy sieci energetycznych wysokich napięć stwarza dobrą sytuację dla inwestorów poszukujących dostępu do źródeł energii oraz umożliwia dalszą rozbudowę sieci. Tym samym umożliwia pełne pokrycie zapotrzebowania przemysłu i gospodarki komunalnej na energię elektryczną, wpływając pozytywnie na bezpieczeństwo energetyczne omawianego obszaru. Teren gminy jest obsługiwany przez Zakład Energetyczny Warszawa, Rejon Energetyczny Ostrołęka.

Transport i komunikacja

Układ komunikacyjny na terenie gminy Przasnysz składa się z dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich i drogi krajowej. Głównymi szlakami komunikacyjnymi są:

- 1) droga krajowa nr 57 Bartoszyce – Pułtusk,
- 2) droga wojewódzka nr 544 Ostrołęka – Mława,
- 3) droga wojewódzka nr 617 Przasnysz – Ciechanów.

Powyższe szlaki komunikacyjne uzupełnione są układem dróg powiatowych i gminnych. Długość dróg gminnych wynosi: 126,00 km. W większości są to drogi utwardzone - 85,24 km, natomiast odcinki żwirowe i gruntowe wynoszą 40,76 km.

Gmina Przasnysz w minionych latach poprawiła stan infrastruktury drogowej realizując inwestycje zarówno ze środków własnych, jak i zewnętrznych pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2013 i Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych. Głównymi zadaniami inwestycyjnymi były:

- 1) „Poprawa układu połączeń drogowych dla obsługi Przasnyskiej Strefy Gospodarczej poprzez przebudowę dróg gminnych”, projekt realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2013, wartość projektu: 3 340 981,71 zł.
- 2) „Przebudowa drogi Płoniawy Bramura - Helenowo Nowe – Helenowo Stare”, projekt realizowany w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, wartość projektu: 1 545 300,00 zł.
- 3) „Przebudowa drogi gminnej Olszewiec – Kijewice – Przasnysz na odcinku Kijewice – Przasnysz”, projekt realizowany w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, wartość projektu: 672 800,00 zł.
- 4) „Zwiększenie dostępności do Tarnobrzskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej i Przasnyskiej Strefy Gospodarczej w Sierakowie poprzez przebudowę dróg w gminie Przasnysz”, projekt realizowany w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, wartość projektu: 484 711,27 zł.

Powyższe zadania inwestycyjne w istotny sposób poprawiły gminną infrastrukturę drogową ułatwiając zarówno prowadzenie działalności gospodarczej, rolniczej, jak i codzienną komunikację mieszkańców. Jednak wiele odcinków dróg gminnych wymaga remontu, przebudowy, przedsięwzięcia te realizowane będą w kolejnych latach zarówno ze środków własnych gminy, jak i ze środków zewnętrznych – unijnych i krajowych

III.16. Ochrona środowiska

Zapobieganie degradacji środowiska na terenie gminy Przasnysz jest dokonywane m.in. poprzez rozwój infrastruktury związanej z zakładaniem kanalizacji oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na terenie gminy Przasnysz istnieje zasób wód podziemnych, które w pełni pokrywają potrzeby ludności gminy i miasta Przasnysz. Badania prowadzone w ramach monitoringu wód podziemnych wskazują, że czwartorzędowy poziom wodonośny posiada dobrej jakości wody, w których poziom związków azotu i chlorki przenikających z zanieczyszczeń z powierzchni ziemi jest bardzo niski. W Karwaczu znajduje się sztuczny zbiornik wodny o powierzchni 13,0ha. Na terenie gminy występują również stawy, do głównych należą w: Golanach, Gostkowie, Lisiogórze, Mchowie i Kijewicach.

Na terenie wiejskiej gminy Przasnysz nie brakuje również zabytkowych parków podworskich w: Lesznie, Karwaczu i Obrębie. W Karwaczu występują dwa pomniki przyrody – dęby szypułkowe oraz duży gład narzutowy, a w miejscowości Dębiny występuje lipa

drobnolistna.

IV Diagnoza sytuacji społecznej

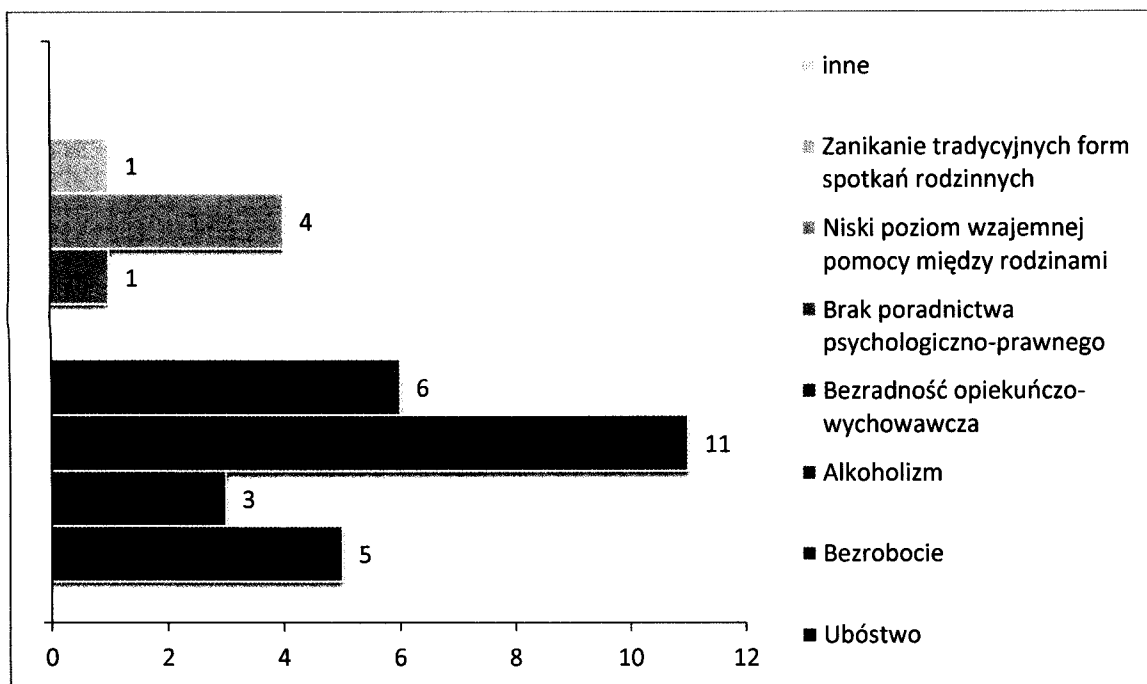
Opracowywanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych opiera się na założeniu i koncepcji poprawy sytuacji społecznej w gminie. Materiałem wyjściowym do pracy nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przasnysz na lata 2021 - 2026 była analiza danych z Urzędu Gminy w Przasnyszu, Powiatowego Urzędu Pracy, Głównego Urzędu Statystycznego, a także wyniki badań ankietowych przeprowadzanych wśród mieszkańców gminy Przasnysz w zakresie lokalnych uwarunkowań i problemów społecznych dla potrzeb ww. dokumentu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych nie powinna powstawać jedynie w oparciu o dane zastane. Dlatego też do pracy nad dokumentem zaangażowana została społeczność lokalna. Elementem uspołecznienia procesu budowy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych było przeprowadzenie badania ankietowego na terenie gminy.

Wyniki ankiet

Miejszem dystrybucji ankiet był Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W rezultacie w badaniach wzięło udział 23 osób, w tym 19 kobiet i 4 mężczyzn. Grupę ankietowanych stanowili mieszkańcy gminy Przasnysz. Dzięki przeprowadzonemu badaniu uzyskano pogląd na aktualne problemy społeczne istniejące w gminie, z jakim borykają się mieszkańcy wszystkich grup społecznych. Ankieta dawała możliwość wypowiedzenia się, co do istniejących problemów społecznych, jak również miała możliwość naświetlenia problemów ukrytych, które utrudniają prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Na pytanie dotyczące najważniejszych problemów społecznych mieszkańcy gminy odpowiadali:

Wykres 3. Odpowiedzi respondentów na pytanie „Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?”.

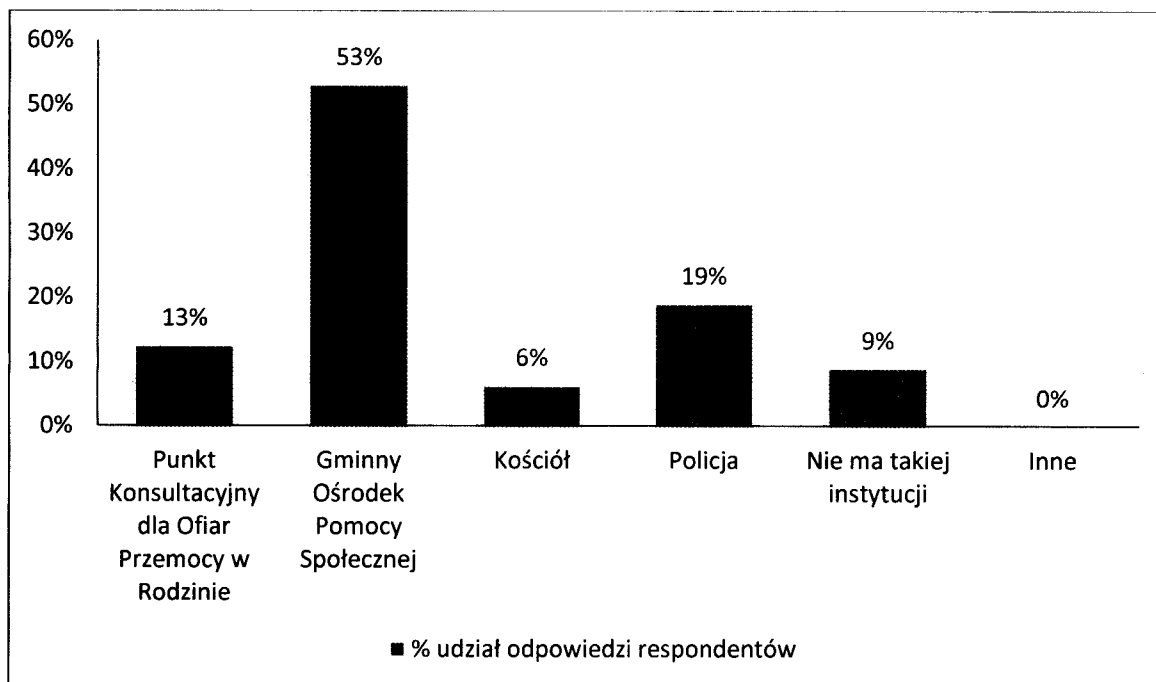
Ponad 35% respondentów uważa, że najważniejszym problemem społecznym gminy jest bezrobocie, a prawie 20% uważa, że to alkoholizm. Najrzadziej wybierane problemy wśród ankietowanych to zanikanie tradycyjnych form spotkań oraz brak poradnictwa psychologiczno-prawnego.

Bezrobocie jest jednym z głównych problemów społecznych zarówno w skali kraju jak i gminy oraz jedną z przyczyn pogarszania się funkcjonowania rodziny. Długi okres pozostawania bez pracy w efekcie może powodować ubóstwo, bezdomność, przemoc w różnych sferach, zanikanie autorytetu rodzicielskiego itp. Istnieje także duże prawdopodobieństwo przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorców społecznych, co w konsekwencji może doprowadzić do dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Kolejnym bardzo ważnym problemem rodzin są uzależnienia i współuzależnienie, zawężone tutaj do alkoholizmu, który może rozwijać się ze względu na panujące bezrobocie, a rodzic z kolei zanikanie tradycyjnych form rodziny ze względu na patologię wynikającą z danego uzależnienia.

Następnie respondenci zostali poproszeni o wskazanie instytucji, do których mogą zgłaszać się ze swoimi problemami.

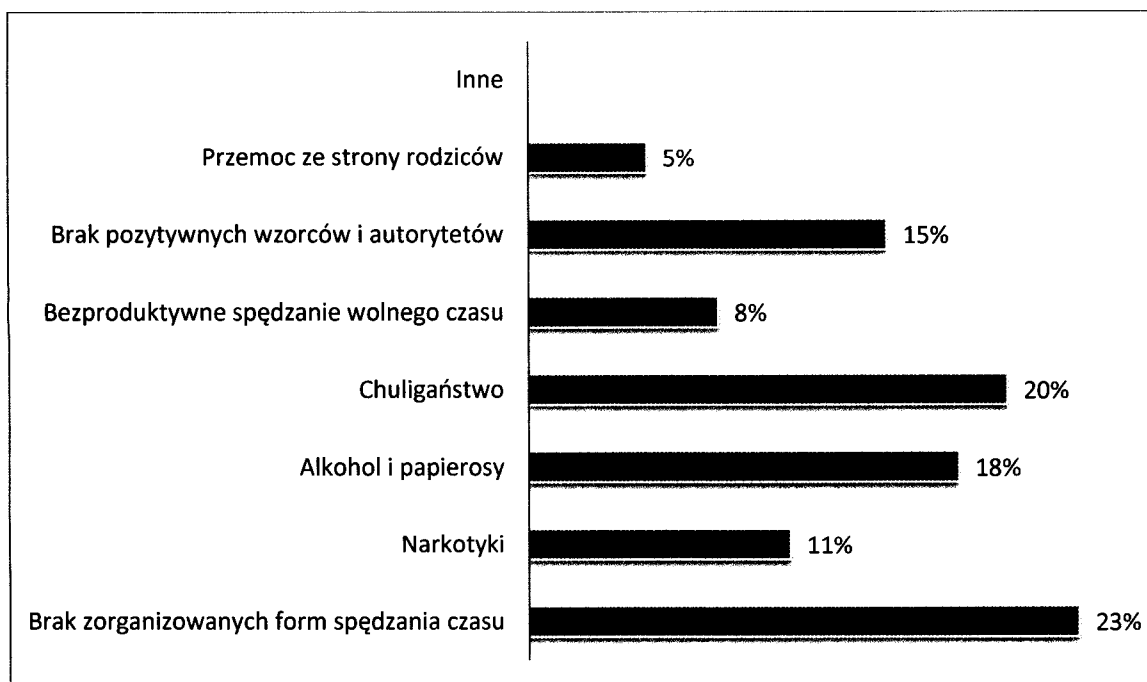

Wykres 4. Odpowiedzi respondentów na pytanie „Gdzie według Pana/Pani mieszkańcy mogą zgłaszać się ze swoimi problemami?”.

Jak widać na zaprezentowanym wykresie aż 53% ankietowanych wybrało Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako instytucję, do której mogą kierować się ze swoimi problemami. Zaufaniem społecznym cieszy się również policja. Niepokojącym jest jednak fakt, że 9% ankietowanych stwierdziło, że nie ma takiej instytucji na terenie gminy, do których mogą udać się o pomoc.

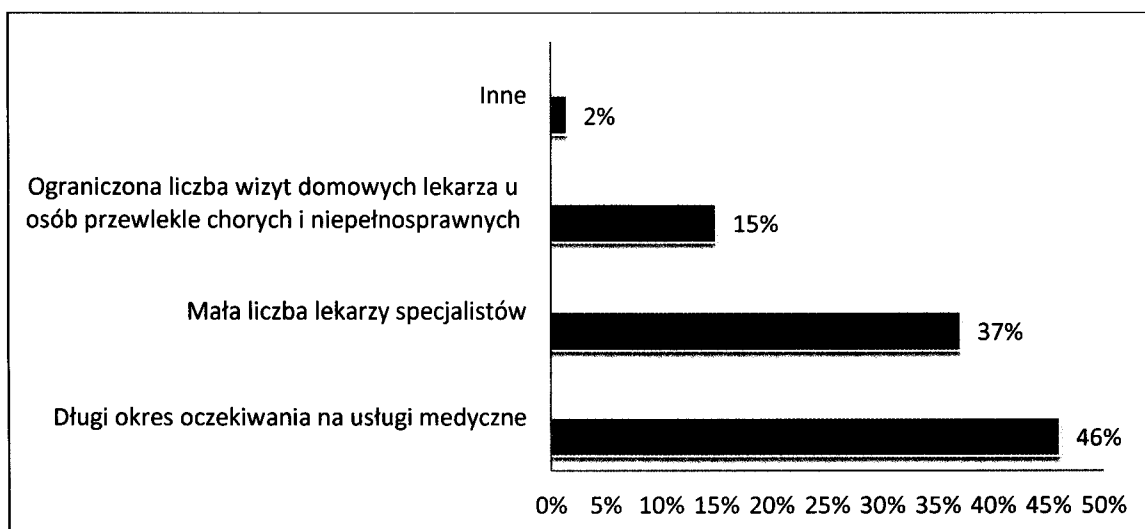
Na pytanie „Czy według Pani/Pana w Gminie występuje problem bezdomności?” 40% respondentów odpowiedziało przecząco, kolejne 40% wskazało odpowiedź „nie wiem”, jedynie 20% odpowiedziało twierdząco.

W ankiecie zadano również pytanie dotyczące najważniejszych problemów społecznych dzieci i młodzieży. Respondenci odpowiadali na nie następująco (wykres 5.).

Wykres 1. Odpowiedzi respondentów na pytanie „Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?”.

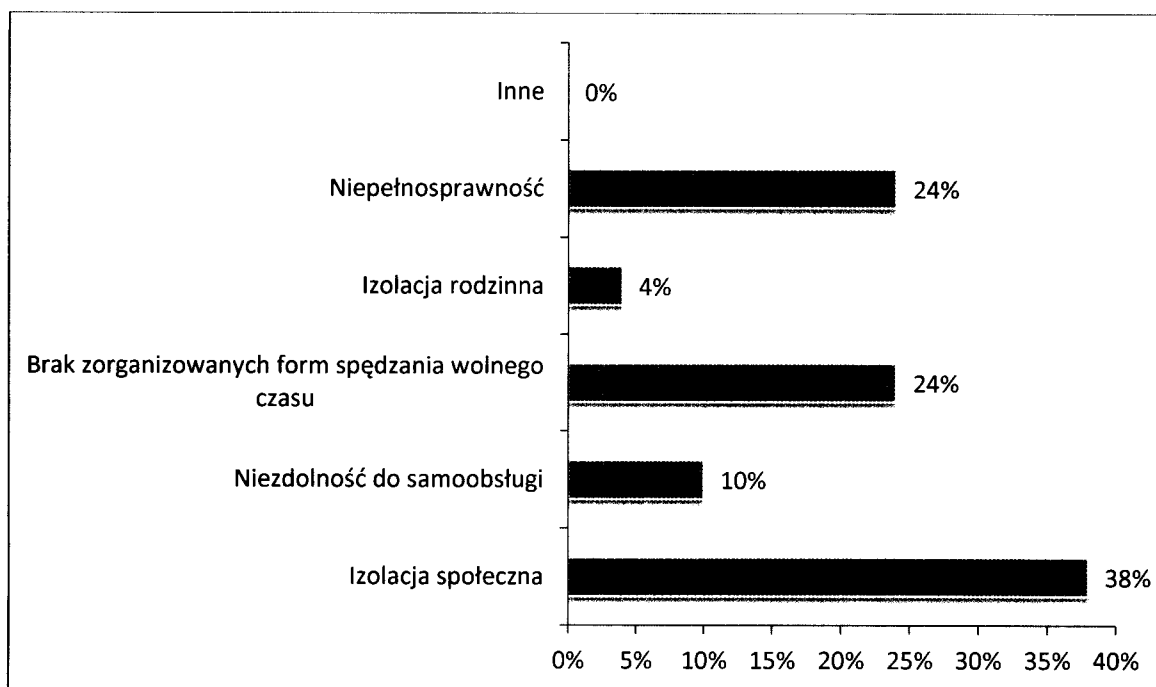
23% ankietowanych twierdzi, że największym problemem dotyczącym dzieci i młodzieży jest brak zorganizowanych form spędzania czasu, co może rodzić kolejne problemy. Wobec tego młodzież bezproduktywnie spędza wolny czas, dla zabicia czasu zaczyna interesować się używkami - alkoholem i papierosami oraz narkotykami. Te ostatnie problemy mogą też być skutkiem braku posiadania pozytywnych wzorców i autorytetów, czy przemocy ze strony rodziców, które również zdaniem społeczeństwa wiejskiej gminy Przasnysz występują na jej terenie. Respondenci udzielili też odpowiedzi na pytanie dotyczące problemów społecznych w obszarze opieki zdrowotnej, której wyniki przedstawiono na wykresie 6.

Wykres 2. Odpowiedzi respondentów na pytanie „Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?”.

Zdaniem respondentów głównym problemem w obszarze opieki zdrowotnej na terenie gminy jest długi okres oczekiwania na usługi medyczne (46%) oraz mała liczba lekarzy specjalistów (37%). Zwrócono również uwagę na brak kontaktu z lekarzem rodzinnym w związku z pandemią (odpowiedź inne 2%).

Respondenci wyrazili także swoją opinię na temat problemów społecznych osób starszych.

Wykres 7. Odpowiedzi respondentów na pytanie „Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej gminy?”.

Ankietowani uznali, że problemami, które głównie dotyczą osoby starsze na terenie gminy Przasnysz, jest izolacja społeczna (38% odpowiedzi respondentów), która może być spowodowana niepełnosprawnością (24% odpowiedzi respondentów) i brakiem zorganizowanych form spędzania czasu (24% odpowiedzi respondentów), niezdolnością do samoobsługi izolacją rodzinną (10% odpowiedzi respondentów) oraz izolacją rodzinną (4% odpowiedzi respondentów), z którymi również boryka się starsze społeczeństwo gminy.

Podsumowując, na terenie gminy Przasnysz można wyszczególnić problemy z różnych dziedzin życia, oraz te, które dotyczą różnych grup wiekowych. Możemy zaobserwować, że w danym środowisku występuje wielość problemów, zatem jeden problem może być przyczyną, jak również skutkiem innych problemów.

Dostrzegane problemy społeczne wymagają podejmowania wszechstronnych działań w celu przeciwdziałania sytuacjom krytycznym w życiu jednostek i zbiorowości, poprawy ich warunków bytowych oraz wyrównania różnic socjalnych w wielu obszarach aktywności społecznej.

Wybrane problemy społeczne poddane analizie / ocenie:

- Bezrobocie,
- Ubóstwo,
- Alkoholizm i/lub narkomania,
- Problemy społeczne dotyczące osób starszych.

Z danych przedstawionych w poprzednim podrozdziale wynika, że gmina Przasnysz w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 - 2026 powinna podjąć działania o charakterze aktywnej integracji przede wszystkim w zakresie rozwiązywania problemów społecznych dotyczących kwestii bezrobocia, które często bywa przyczyną zanikania tradycyjnych form rodziny, ubóstwa oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Z kolei wszystkie te problemy mogą rodzić kolejne, którymi jest alkohol i papierosy oraz narkotyki. Te ostatnie mogą być również przyczyną braku zorganizowania form spędzania czasu dla młodzieży oraz osób starszych.

IV.1. Bezrobocie

Dla celów projektu przyjęta została definicja zjawiska bezrobocia opierająca się na kryterium braku pracy w momencie stania się klientem GOPS-u, choć niekoniecznie pozostawania w rejestrach Powiatowych Urzędów Pracy przez cały okres korzystania z usług i świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia.

Pozycja osób bezrobotnych na rynku pracy silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych. W grupie osób, które nie pracowały, można zidentyfikować największy odsetek doświadczających biedy. Sytuacja danej osoby na rynku pracy jest uzależniona od poziomu wykształcenia, płci i wieku. Bardzo wyraźnie widać, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia maleje zagrożenie ubóstwem. Na brak pracy w gminie Przasnysz są przede wszystkim narażone:

- osoby o niższym poziomie wykształcenia,
- kobiety, szczególnie te dłużej pozostające bez pracy,
- młodzież wkraczająca na rynek pracy bez lub ze skromnym doświadczeniem zawodowym,
- osoby, które przekroczyły 45 – 50 rok życia.

Z powodu bezrobocia, jako dominującej kwestii społecznej w roku 2019 GOPS udzielił pomocy 97 rodzinom na terenie gminy, co stanowiło 32,7 % ogólnej liczby pomocy i wsparcia.

Liczba osób bezrobotnych ogółem	264
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	147
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	97

Tabela 28. Liczba osób bezrobotnych na terenie wiejskiej gminy Przasnysz w 2019 r.

Powyższe dane wskazują, że dominującym problemem utrudniającym lub uniemożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie osobom korzystającym z GOPS-u jest bezrobocie, ponieważ wg danych z 2019 roku, aż 56,7 % ogólnej liczby bezrobotnych to długotrwale bezrobotni. Do tak wysokiej liczby osób długotrwale bezrobotnych może przyczyniać się fakt, że na terenie gminy pomoc społeczna z tytułu bezrobocia była udzielana aż 97 rodzinom. Powrót na rynek pracy klientów Ośrodka jest utrudniony, a często nawet niemożliwy we względu na niski poziom wykształcenia i kwalifikacji oraz skutki, jakie stały się ich udziałem w związku z długotrwałym brakiem zatrudnienia m.in. niska samoocena, brak wiary w siebie i swoje możliwości, stres, bierność, brak motywacji. Należy jednocześnie zaznaczyć, że to bezrobocie jest najłatwiejszym do zdiagnozowania problemem, gdyż to z nim utożsamiają się sami klienci, co potwierdzają również dane z Powiatowego Urzędu Pracy.

Bezrobocie rzadko występuje w odosobnieniu, najczęściej obok niego, pojawiają się takie problemy jak: uzależnienia, przemoc, bezdomność, ubóstwo. Takie nawarstwianie problemów jest zgubne i w swoich skutkach prowadzi do degradacji życia rodzinnego.

Problem bezrobocia w wiejskiej gminie Przasnysz jest jedną z najważniejszych kwestii społecznych. Pociąga za sobą i jest przyczyną nasilania się społecznych patologii tj.: trudności wychowawcze z dziećmi, zainteresowanie używkami. Zjawisko to sprzyja także izolacji społecznej, staje się czynnikiem utraty kwalifikacji zawodowych, pogarsza stan zdrowia, wpływa na zwiększoną ilość bezproduktywnego spędzania czasu.

Rekomendacje:

W perspektywie do 2026 roku poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia będą zależne od kondycji gospodarki krajowej i europejskiej. Zakłada się, że po okresie obecnej recesji związanej z pandemią nastąpi poprawa sytuacji ekonomicznej w najbliższych latach, a co za tym idzie zmniejszeniu ulegnie poziom bezrobocia. Innowacyjne formy rozwiązywania problemu bezrobocia wymagają prowadzenia aktywnej polityki społecznej, która prowadziłaby do reformy pomocy społecznej. Zamiast oferowania pasywnych form udzielania pomocy (świadczenia pieniężne) na rzecz kreowania aktywności u osób bezrobotnych, współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w rozwiązywaniu tak ważnej kwestii społecznej. Działania o charakterze aktywnej integracji powinny

zmierzać w kierunku rozwoju podmiotów ekonomii społecznej, współpracy z organizacjami samorządowymi i innymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, prowadzenie działań aktywizujących i prewencyjnych w zakresie aktywnej polityki społecznej.

ANALIZA SWOT DOTYCZĄCA OBSZARU PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
• Systematyczne doskonalenie metod zarządzania w PUP. • Bezpośredni kontakt PUP z pracodawcami. • Zaangażowanie pracowników GOPS i PUP na rzecz problemu bezrobocia. • Realizacja projektów systemowych dla osób bezrobotnych. • Zasoby kadrowe pomocy społecznej o wysokich kwalifikacjach. • Współpraca GOPS z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. • Współpraca GOPS z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. • Współpraca GOPS ze Służbą Kuratorską przy Sądzie Rejonowym. • Współpraca GOPS ze organizacjami	• Odływ wykształconej młodzieży. • Niedostateczna informacja o rynku pracy dla młodzieży uczącej się. • Niski poziom kwalifikacji osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem. • Wzrost patologii społecznych: alkoholizmu, zanikania tradycyjnych form rodziny, izolacji społecznych. • Brak wzorców rodzinnych dotyczących kształcenia, zdobycia wykształcenia. • Brak dużych zakładów szczególnie w sferze produkcyjnej. • Zbyt mała liczba przedsiębiorstw produkcyjno usługowych. • Mała liczba projektów organizowana przez pomoc społeczną na rzecz aktywnej integracji.
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
• Wykorzystanie potencjału ludzkiego (bezrobotnych) pod potrzeby inwestorów. • Współpraca z partnerami lokalnymi. • Współpraca z sąsiednimi gminami, powiatem. • Umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych na rzecz przeciwdziałania bezrobociu. • Rozwój Przasnyskiej Strefy Gospodarczej.	• Mała ilość inwestycji tworzących nowe miejsca pracy. • Niewystarczające środki finansowe na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu. • Mała liczba pośredników pracy. • Pasywna pomoc oferowana przez GOPS (świadczenia pieniężne). • Mała ilość pomocy aktywnej oferowana przez GOPS i PUP. • Szybki postęp techniczny i technologiczny, i niedostosowane w związku z nim kwalifikacje osób.

IV.2. Ubóstwo

Ubóstwo to stan uwarunkowany najczęściej niewystarczającą wysokością dochodów, powodujący brak możliwości zaspokojenia stosownych do sytuacji jednostki potrzeb i zagrażający w przypadku dłuższego okresu utrzymywania się wykluczeniem społecznym.

Tym samym ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostka czy grupa odczuwa brak dostatecznych środków do życia, a w związku z tym nie ma zaspokojonych podstawowych potrzeb. Pod pojęciem „podstawowych potrzeb” należy przyjąć katalogowe ujęcie potrzeb ustawą o pomocy społecznej na których uzupełnienie czy pokrycie można przyznać świadczenia pieniężne z pomocy społecznej tj.: żywność, opał, schronienie, leki i leczenie i odzież. W każdym przypadku przyznawania pomocy osobom czy rodzinom, których dochód nie przekracza ustalonego w ustawie kryterium dochodowego tj. kwoty 701 zł dla osób samodzielnie prowadzących gospodarstwo domowe oraz kwoty 528 zł na członka rodziny, należy uznać iż w związku z nie przekroczeniem gwarantowanego dochodu, osoba czy też rodzina dotknięta jest ubóstwem.

Według danych z 2019 roku, na 297 rodzin aż 128 rodzin korzysta z pomocy finansowej z powodu ubóstwa, co stanowi 43% ogółu rodzin korzystających z pomocy. W 2020 roku na 272 rodziny, aż 108 rodzin korzystało z pomocy z powodu ubóstwa, co stanowi 39,7 % ogółu rodzin korzystających ze świadczeń. Problem ubóstwa – to przyczyna niezaspokojenia wielu podstawowych potrzeb. Pomimo podejmowania dotychczasowych działań w zakresie prowadzenia aktywnej polityki społecznej – problem ubóstwa wzrasta. Na rozwiązanie tej kwestii wpływa również sytuacja gospodarcza kraju, bariery w rozwoju drobnej przedsiębiorczości, niechęć do tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej otrzymują wsparcie z powodu ubóstwa, co oznacza, że rodziny te nie przekraczają gwarantowanych dochodów uznawanych za wyznaczenie progu ubóstwa. Należy zauważyć, że ubóstwo nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji finansowej rodzin. Z roku na rok zauważalna jest mniejsza ilość beneficjentów pomocy społecznej, których główną dysfunkcją społeczną jest właśnie problem ubóstwa, lecz w dalszym ciągu problem ten dotyczy największej ilości rodzin na terenie wiejskiej gminy Przasnysz.

Rekomendacje:

By możliwie zmniejszyć poziom ubóstwa na terenie wiejskiej gminy Przasnysz na przyszłe lata należałoby:

- tworzyć i rozwijać działania mające na celu zwiększenie szans na trwały wzrost dochodów gospodarstw domowych,
- podjąć działania dotyczące rozwoju systemu opieki nad osobami niesamodzielnymi / zależnymi (osoby starsze, niepełnosprawne, dzieci) umożliwiającego aktywizację zawodową opiekunów. Działania te są bardzo istotne, ponieważ zmniejszyłoby to izolację społeczną osób starszych / niepełnosprawnych, która wg ankietowanych jest

znaczna na terenie gminy.

- współpracować z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami na rzecz aktywnej integracji,
- rozwijać podmioty ekonomii społecznej,
- zapobiegać utracie mieszkań przez ubogie rodziny i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Poza skutkami ekonomicznymi dla rodziny bardzo niebezpieczne są konsekwencje w sferze emocjonalnej. Rodziny ubogie czują się wykluczone ze społeczeństwa, bierne. Charakterystyczne dla wielu rodzin staje się tzw. „dziedziczenie biedy”, powodujące w dłuższej perspektywie czasu tzw. „uzależnienie od pomocy społecznej”. Działania zmierzające do ograniczenia zjawiska ubóstwa powinny być prowadzone wielopłaszczyznowo, we wzajemnej współpracy międzysektorowej. Jednym z istotnych działań jest rozbudzenie aktywności osób i rodzin dotkniętych tym problemem, poprzez zainteresowanie ich udziałem w gospodarce rynkowej, rozbudzenie potrzeby ustawicznego kształcenia, walkę z patologią i wykluczeniem społecznym, a nade wszystko wzmacnianie i odbudowywanie roli rodziny. W tym celu konieczna wydaje się zmiana świadomości społecznej, wzmacnianie inicjatyw w zakresie kształtowania i wychowania oraz stworzenia warunków komunikacji społecznej. Dlatego cenne są wszelkie inicjatywy ze strony gminy, które skupiają wokół wszystkie środowiska.

ANALIZA SWOT DOTYCZĄCA OBSZARU PRZECIWDZIAŁANIA UBÓSTWU

Mocne strony

- Dostrzeżenie potrzeby działań w obszarze aktywnych form pomocy i integracji społecznej.
- Współpraca GOPS z PUP (oferowanie prac interwencyjnych, staży, robót publicznych itp.).
- Współpraca GOPS z przedszkolami i szkołami na terenie gminy Przasnysz.
- Współpraca GOPS z organizacjami pozarządowymi.
- Bezpośredni kontakt PUP z pracodawcami.
- Zasoby kadrowe pomocy społecznej o wysokich kwalifikacjach.

Słabe strony

- Zbyt mała liczba efektywnych instrumentów, które mogłyby zmniejszyć deficyty i dysfunkcje poszczególnych jednostek grup społecznych.
- Pasywna pomoc GOPS jednostkom potrzebującym wsparcia (świadczenia pieniężne).
- Tradycyjne postrzeganie spójności tylko przez pryzmat dochodów i stopnia narażenia na ubóstwo. Uwarunkowania prawne ograniczające rozwój drobnej przedsiębiorczości.

<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
• Realizacja programów profilaktycznych ograniczających problem ubóstwa. • Rozwój podmiotów ekonomii społecznej na terenie gminy. • Możliwość korzystania z prac interwencyjnych, robot publicznych oferowanych w ramach wsparcia przez PUP.	• Niewystarczające zasoby finansowe na prowadzenie aktywnej polityki społecznej w zakresie ograniczania ubóstwa. • Ograniczona ilość możliwości uzyskania staży, prac interwencyjnych itp. • Niski stopień motywacji do podjęcia pracy (ubodzy otrzymują pomoc finansową, które demotywują ich do

Tabela 29. Analiza SWOT dotycząca obszaru przeciwdziałania ubóstwu.

IV.3. Alkoholizm i/lub narkomania

Alkoholizm – zaburzenie polegające na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu, jest kolejnym problemem społecznym dotyczącym społeczeństwo gminy Przasnysz. Nadużywanie napojów wysokowych stanowi dziś bezdyskusyjnie jedną z najpoważniejszych kwestii do rozwiązania. Jest to problem złożony, który jest trudny do przezwyciężenia dla wielu mieszkańców.

Według danych z ankiet badających problemy społeczne gminy, 18% respondentów uważa, że najważniejszym problemem społecznym jest alkoholizm. Alkoholizm to problem nawarstwiający się. Bardzo często towarzyszą mu kolejne negatywne zjawiska, z którymi borykają się jednostki, np. brak pracy, ubóstwo, problemy zdrowotne czy wychowawcze, zaburzenia w komunikacji między członkami rodziny, zanikanie tradycyjnych form rodziny. Coraz częściej po alkohol sięgają młodzi ludzie z nadmiarem wolnego czasu, którzy zaczynają przebywać w nieodpowiednim towarzystwie. Zauważalne jest również w środowiskach zjawisko „dziedziczenia alkoholizmu”, gdzie rodzice nadużywają alkoholu nie dając przy tym dobrego wzorca swoim dzieciom, co najczęściej prowadzi do interwencji sądów w sprawy opiekuńczo – wychowawcze. Warto zauważyć, że najczęściej alkoholizmowi towarzyszy przemoc w rodzinie.

Osobom uzależnionym od alkoholu z pomocą idzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Przasnyszu. Ta druga instytucja w ostatnich latach podejmowała działania w formie organizowanych programów profilaktycznych oraz szkoleń dla rodziców i nauczycieli związanych z substancjami psychoaktywnymi, i skutkami ich nadużywania. Osoby uzależnione kierowane są na badania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, gdzie najczęściej Sąd Rodzinny wydaje wobec nich postanowienie o konieczności leczenia odwykowego. Poza tą ścieżką pomocy osoby uzależnione mogą same dobrowolnie zgłaszać się na leczenie odwykowe do

Poradni Leczenia Uzależnień oraz Ośrodka Leczenia Uzależnień w Przasnyszu, która oferuje również pomoc osobom współuzależnionym.

Rekomendacje:

W działaniach mających na celu prowadzenie aktywnej polityki społecznej w obszarze uzależnienia od alkoholu, należy kłaść większy akcent na szeroko rozumianą profilaktykę, szczególnie młodzieży oraz na pomoc psychologiczną i prawną dla osób współuzależnionych (najczęściej są nimi rodziny osób uzależnionych). Ważną kwestią jest zaangażowanie środowiska lokalnego w rozwiązywanie problemu uzależnienia od alkoholu. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powinna skupiać osoby zaangażowane w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych. Istotnym czynnikiem jest współpraca z organizacjami pozarządowymi i ruchami abstynenckimi, które powinny być wspierane przez samorząd lokalny oraz podniesienie kompetencji osób zaangażowanych w przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Podjęte działania powinny opierać się na:

- dążeniu do redukcji liczby zgonów związanych z uzależnieniami,
- zwiększeniu świadomości społecznej związanej z problemami takimi jak narkomania czy alkoholizm,
- wprowadzeniu większej ilości programów profilaktyczno – edukacyjnych dla młodzieży,
- rozwoju programów wsparcia psychologicznego i socjalnego.

ANALIZA SWOT DOTYCZĄCA OBSZARU PRZECIWDZIAŁANIA ALKOHOLIZMOWI / NARKOMANII

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>

• Aktywność podmiotów pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania wyżej wymienionych problemów tj.: grupy AA. • Działanie Sądu Rejonowego, który kieruje na terapię odwykowe. • Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. • Współpraca GOPS z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. • Współpraca GOPS ze szkołami na terenie gminy. • Współpraca GOPS ze Służbą Kuratorską przy Sądzie Rejonowym. • Działalność Poradni Leczenia Uzależnień. • Działalność grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych. • Dostęp do certyfikowanych specjalistów ds. uzależnień.	• Niedodstateczne środki finansowe na podnoszenie kompetencji osób. • Mała liczba organizowanych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży. • Mała liczba organizowanych działań profilaktycznych z zakresu uzależnień i ich skutków.

Szanse

Zagrożenia

• Wzrastająca świadomość o potrzebie podejmowania działań w rozwiązywaniu problemów uzależnień. • Programy edukacyjne dla dzieci/młodzieży realizowane w placówkach oświatowych. • Dalsza współpraca GOPS z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. • Organizacja zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży w ramach	• Marginalizacja osób uzależnionych. • Wzrastające spożycie alkoholu wraz z obniżeniem wieku inicjacji alkoholowej/ narkotykowej. • Zwiększająca się liczba przemocy związana z uzależnieniem alkoholowym. • Łatwy dostęp do środków zmieniających świadomość.

Tabela 30. Analiza SWOT dotycząca obszaru przeciwdziałania alkoholizmowi.

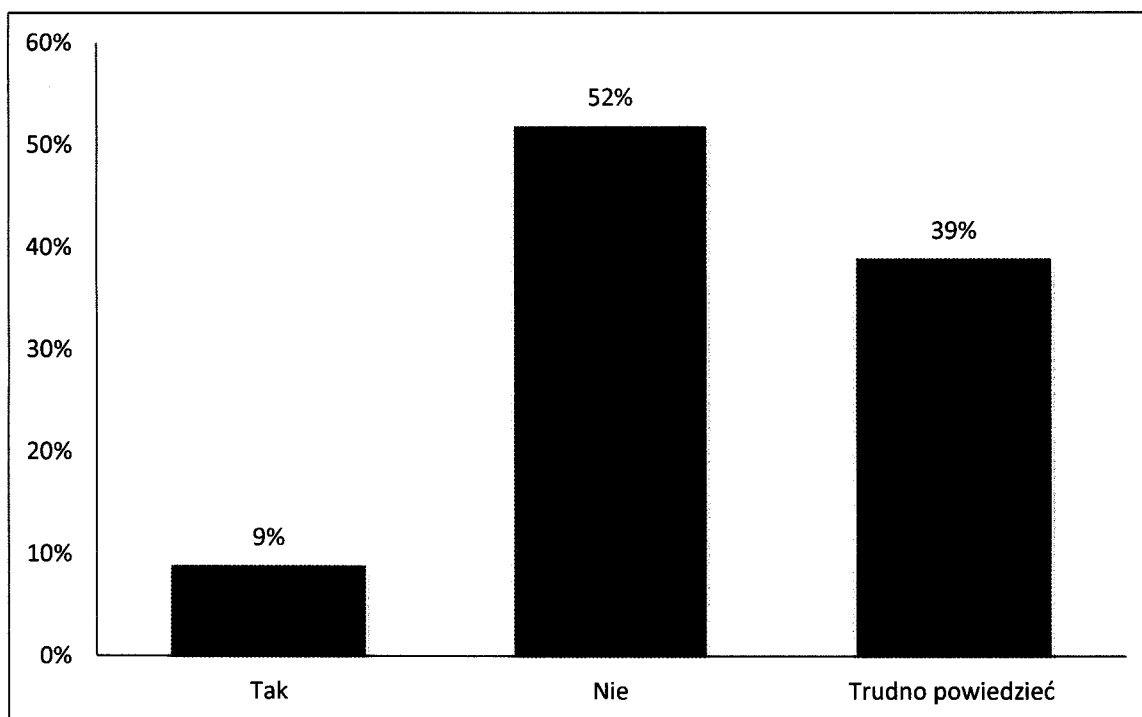
IV.4. Problemy społeczne dotyczące osób starszych

Poza wyżej przedstawionymi głównymi problemami społecznymi panującymi na obszarze gminy Przasnysz, należy również zwrócić uwagę na problemy, które wg mieszkańców gminy szczególnie dotyczą osób starszych. Społeczeństwo starsze samo w sobie nie jest problem, lecz czynności, z którymi borykają się na co dzień, szczególnie te, które mogą sprawiać trudność ze względu na bariery występujące po stronie otoczenia (społecznego, kulturowego, prawnego, politycznego). W gminie wiejskiej Przasnysz według danych z 2019 mieszkało 1115 osób starszych (w wieku 65 i więcej) . Tabela poniżej (31.) przedstawia liczbę osób należących do kategorii wiekowej „65 i powyżej” na przestrzeni lat 2015 – 2019.

Rok	Liczba osób w kat. wiekowej „65 i więcej”
2015	1092
2016	1079
2017	1082
2018	1095
2019	1115

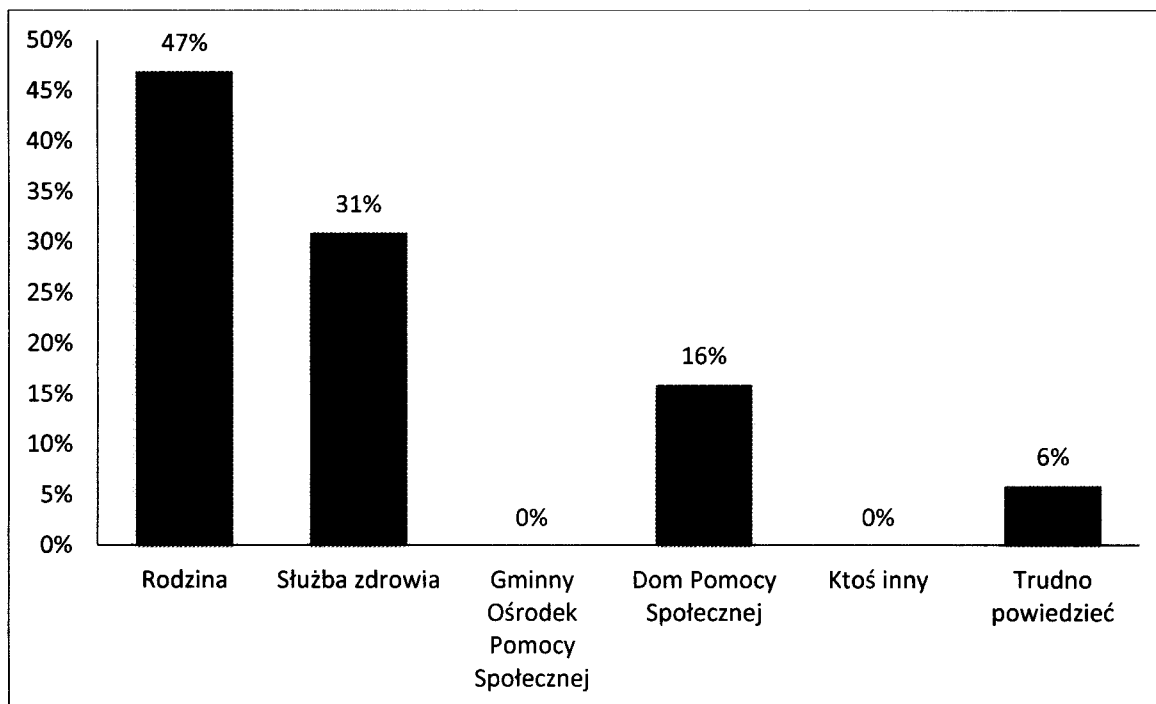
Tabela 31. Ludność Gminy Przasnysz należąca do kategorii wiekowej „65 i wyżej” w latach 2015 – 2019.

Wyniki badania ankietowego wskazują, że głównym problem, który dotyka osób starszych izolacja społeczna (38%), która może być spowodowana niepełnosprawnością (24%) i brakiem zorganizowanych form spędzania czasu (24%). Respondenci odpowiedzieli również na 3 kluczowe pytania, które szczególnie dotyczą osób starszych zamieszkujących gminę wiejską Przasnysz.

Wykres 8. Odpowiedzi respondentów na pytanie „Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest wystarczająca?”

Jednym z problemów społecznych osób starszych w gminie Przasnysz jest niepełnosprawność. Powyższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na jedno z pytań dotyczących dostępu niepełnosprawnych do ofert pomocy: 52% respondentów uważa, że nie jest ona wystarczająca, a tylko 9 % odmiennego zdania.

Wykres 9. Odpowiedzi respondentów na pytanie „Kto przede wszystkim Pana/Pani zdaniem powinien sprawować opiekę nad osobą długotrwale chorą lub niepełnosprawną?”

Na pytanie „Kto przede wszystkim Pana/Pani zdaniem powinien sprawować opiekę nad osobą długotrwale chorą lub niepełnosprawną?” 47 % respondentów odpowiedziało, że rodzina, 31 %, że służba zdrowia, 16% uważa, że Dom Pomocy Społecznej. Powyższa struktura odpowiedzi świadczy, że gmina Przasnysz jest typowo wiejskim obszarem, na którym tempo życia jest wolniejsze, niż w większych miastach - gdzie coraz bardziej zanikają ważne wartości społeczne. Gmina wiejska Przasnysz jest terenem, na którym powszechny jest wielopokoleniowy model rodziny, stąd aż 47% respondentów uważa, że to rodzina powinna sprawować opiekę nad osobą potrzebującą pomocy, a tylko 16% twierdzi, że instytucją wspierającą w danej dziedzinie powinien być Dom Pomocy Społecznej.

IV.5. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych.

Na potrzeby opracowania tegoż dokumentu zaczerpnięto również dane z Ankiety „Potrzeby i problemy mieszkańców w opinii Ośrodka Pomocy Społecznej”. GOPS Przasnysz bazując na swojej wiedzy i doświadczeniu określił potrzeby i pożądane rodzaje działań dla 15 obszarów interwencji (tabela 32.).

Obszar interwencji	Potrzebne i pożądane rodzaje działań
Wsparcie rodzin	- pedagogizacja oraz wspieranie informacyjne, emocjonalne i instrumentalne czasem rzeczowe rodzin w różnych czynnościach dnia codziennego - poradnictwo specjalistyczne - wsparcie asystenta rodziny

Pomoc dzieciom i młodzieży	- udzielanie pomocy wychowawcy/ pedagoga / psychologa szkolnego - wykorzystanie możliwości zorganizowania wsparcia innych rodzin np.: odbieranie dzieci ze szkoły, pomoc w nauce, spędzanie czasu wolnego - utworzenie środowiskowych klubów młodzieżowych - współpraca z wolontariuszami w zapewnieniu korepetycji
Pomoc osobom samotnie wychowującym dzieci	- wsparcie rodziców - podejmowanie działań w zakresie uregulowania sytuacji prawnej rodzin (porady prawne) - zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego - pomoc w podjęciu zatrudnienia - pomoc w zabezpieczeniu opieki dzieciom
Wsparcie osób bezrobotnych	- utworzenie i kierowanie klubów integracji społecznej, klubów pracy - pomoc w nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy - stała współpraca z PUP
Pomoc osobom ubogim	- przygotowanie i dystrybucja paczek żywnościowych - współpraca z Bankiem Żywności - wsparcie kosztów edukacji i szkoleń zawodowych - wydawanie ciepłych posiłków - dostęp do organizacji na rzecz osób wykluczonych i potrzebujących
Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością	- realizowanie nowatorskich form pomocy np.: przez wsparcie i rozwój instytucji wolontariatu - prowadzeni streetworkingu skierowanego do osób przebywających w przestrzeni publicznej i miejscach niezamieszkałych, opuszczonych - dostęp do punktów pomocy doraźnej (np.: jadalni, punktów wydawania odzieży, lub żywności) oraz placówek udzielających schronienia
Wsparcie osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków	- przekazywanie wiedzy na temat choroby alkoholowej oraz problemów związanych z uzależnieniem - przekazywanie wykazu placówek, poradni oraz instytucji pomocowych osobom uzależnionym od alkoholu - omawianie wyobrażenia o tym jak będzie wyglądała przyszłość w przypadku spożywania alkoholu oraz w przypadku abstynencji - ścisła współpraca z GKRPA - utworzenie Grup Rodzinnych Al – Anon - poradnictwo świadczone przez terapeutę ds. uzależnień - programy profilaktyczne w szkołach
Wsparcie osób dotkniętych i zagrożonych przemocą w rodzinie	- dostęp i wzrost możliwości instytucjonalnych podmiotów realizujących programy terapeutyczne - otwarte warsztaty edukacji prawnej dla osób doświadczających przemocy - warsztaty terapeutyczne dla dzieci doświadczających przemocy (wiek 5-10 lat) - programy profilaktyczne w szkołach - poradnictwo rodzinne - konsultacje ze specjalistą
Wsparcie osób starszych i samotnych	- pomoc w uzyskaniu możliwości pobytu w dziennych placówkach wsparcia dla osób starszych i samotnych - budowanie wsparcia środowiskowego dla osób starszych, samotnych, w tym wolontariat - rozwój usług opiekuńczych - stworzenie miejsc do rozwoju zainteresowań - rozwój teleopieki
Pomoc osobom niepełnosprawnym	- aktywizacja zawodowa w szkołach - pomoc w podjęciu działań mających na celu aktywizację zawodową i powrót do pracy - pomoc w zakresie dostosowania mieszkania do potrzeb osób niepełnosprawnych - zabezpieczenie usług opiekuńczych w domu osoby starszej,

	niepełnosprawnej - budowanie wsparcia środowiskowego dla osób starszych, niepełnosprawnych, w tym wolontariat - szerszy dostęp do sanatorium, do turnusów rehabilitacyjnych - rozwój grup wsparcia – samopomocy
Rozwój współpracy z sektorem pozarządowym	- poprawa relacji na poziomie lokalnym w obszarze współpracy - większe wsparcie ze strony władz samorządowych - zmiana perspektywy postrzegania i oceniania wzajemnych relacji - propagowanie właściwego rozumienia zasady pomocniczości - motywowanie obu stron do konsultacji, działań informacyjnych, edukacyjnych
Ochrona zdrowia	- pomoc w pozyskiwaniu sprzętu medycznego, ortopedycznego - edukacja w zakresie profilaktyki i higieny zdrowotnej rodzin - zapewnienie wizyt lekarza w domu bądź pomoc w załatwieniu pobytu i dotarcia do szpitala - zwiększenie programów profilaktycznych skierowanych do różnych grup społecznych
Bezpieczeństwo publiczne	- ochrona obywateli, rozpoznawanie stanu zagrożenia i sytuacji niebezpiecznych w danym regionie – mapa zagrożeń - patrole policji w miejscach zagrożeń - monitoring osób samotnych, bezdomnych przez dzielnicowego
Rozwój kadr pomocy społecznej	- podniesienie kompetencji w zakresie nowych rozwiązań organizacyjno-prawnych w pomocy społecznej oraz w zakresie wprowadzanych w innych ustawach dotyczących pomocy społecznej - szkolenia podnoszące poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych - zwiększenie liczby superwizorów pracy socjalnej jak i poradnictwa superwizyjnego
Bezpieczeństwo pracy w czasach pandemii covid-19	- ochrona rodzin, wsparcie - ochrona pracowników socjalnych

Tabela 32. Opinia GOPS Przasnysz w zakresie kierunków działań w wybranych obszarach interwencji.

V Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, stanowi ważną część diagnozy i jest przeważnie traktowana jako jej część podsumowująca. Pozwala zaprezentować oraz dokonać analizy atutów i słabości badanej gminy wobec szans i zagrożeń kreowanych przez otoczenie. Skrót: „SWOT” pochodzi z języka angielskiego i oznacza:

- **Strenghts** – mocne strony: wszystko , co stanowi atut, przewagę, zaletę gminy,
- **Weaknesses** – słabe strony: wszystko, co stanowi słabość, barierę, wadę gminy,
- **Opportunities** – szanse: wszystko, co stwarza dla gminy szansę korzystnej zmiany,
- **Threats** – zagrożenia: wszystko, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Metoda ta, najczęściej jest stosowana w planowaniu strategicznym, jako synteza diagnozy wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań funkcjonowania i rozwoju jednostek terytorialnych. Celem analizy SWOT jest określenie i diagnoza czynników pod kątem

pozytywnego i negatywnego wpływu na rozwój gminy. Pozwala to wyodrębnić następujące grupy czynników, zjawisk i procesów:

- szanse – pozytywne zewnętrzne (zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju),
- zagrożenia – negatywne zewnętrzne (czynniki zewnętrzne, które postrzegamy jako bariery),
- mocne strony – pozytywne wewnętrzne (atuty, walory miasta),
- słabe strony – negatywne wewnętrzne (zjawiska ograniczające możliwości rozwoju miasta)

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
• Przeważający odsetek osób w wieku produkcyjnym. • Stowarzyszenia działające w gminie. • Wzajemna współpraca między stowarzyszeniami w gminie. • Rozwinięty system oświaty podstawowej. • Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego (okoliczne gminy, powiat). • Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi. • Organizowanie projektów i programów profilaktycznych. • Dobrze rozwinięta sieć dróg oraz dobra obsługa w zakresie dalekobieżnej komunikacji. • Zmniejszające się saldo migracji na obszarze gminy. • Rozwój podmiotów gospodarki narodowej. • Oferowane świadczenia potrzebujących przez GOPS.	• Wysoki poziom bezrobocia (w tym długotrwałego bezrobocia). • Niskie kwalifikacje oraz brak wykształcenia bezrobotnych. • Niewystarczające formy aktywizacji długotrwale bezrobotnych. • Mała ilość mieszkań socjalnych. • Brak dużych zakładów pracy. • Brak zorganizowanych form spędzania czasu dla młodzieży i osób starszych. • Postęp technologiczny i zwiększone wymagania pracodawców przy podjęciu pracy. • Mała liczba placówek kulturalnych na terenie gminy. • Brak punktów medycznych na terenie wiejskiej gminy. • Ograniczona tematyka zrealizowanych programów profilaktycznych.
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>

-
• Rozwinięcie pomocy pozamaterialnej. • Integracja środowisk lokalnych. • Możliwość skutecznego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych. • Działania na rzecz aktywizacji osób z grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. • Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie marginalizacji i izolacji społecznej osób starszych. • Realizacja programów, projektów, szkoleń. • Oferowanie dzieciom i młodzieży różnych form spędzania czasu. • Większy dostęp do nowoczesnych środków komunikowania się w punktach kulturowych (filie bibliotek).	• Zmniejszający się przyrost naturalny. • Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. • Zmniejszająca się liczba miejsc pracy. • Zwiększająca się liczba bezrobotnych. • Oferowana duża ilość świadczeń pieniężnych klientom GOPS – zniechęcanie do podjęcia pracy. • Mała liczba realizowanych programów profilaktycznych na terenie gminy.
-

Tabela 33 Analiza SWOT.

VI Cele Strategii

Pomoc społeczna działa w sytuacjach, w których zostały zagrożone podstawowe warunki egzystencji osoby lub rodziny, bądź też jakość ich życia obniżyła się poniżej społecznie akceptowanego minimum. Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin. Realizacja zadań wynikających z potrzeb ma umożliwić osobom i rodzinom bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Takie zjawiska jak: ubóstwo rodzin i osób zwłaszcza starszych, bezrobocie, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, niedostatek materialny rodzin szczególnie wielodzietnych, problemy opiekuńczo- wychowawcze, uzależnienia i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które stoją do rozwiązania przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Od skuteczności ich rozwiązywania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej, jaką stanowi gmina.

VI.1. Cel główny

Wiadomości przedstawione w części diagnostycznej są podstawą określenia celu głównego w zakresie działań lokalnej polityki społecznej w dokumencie planistycznym jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przasnysz na lata 2021 – 2026. Cel główny ma przede wszystkim pełnić funkcję informacyjną i motywacyjną, którego

realizacji mają być podporządkowane proponowane cele strategiczne.

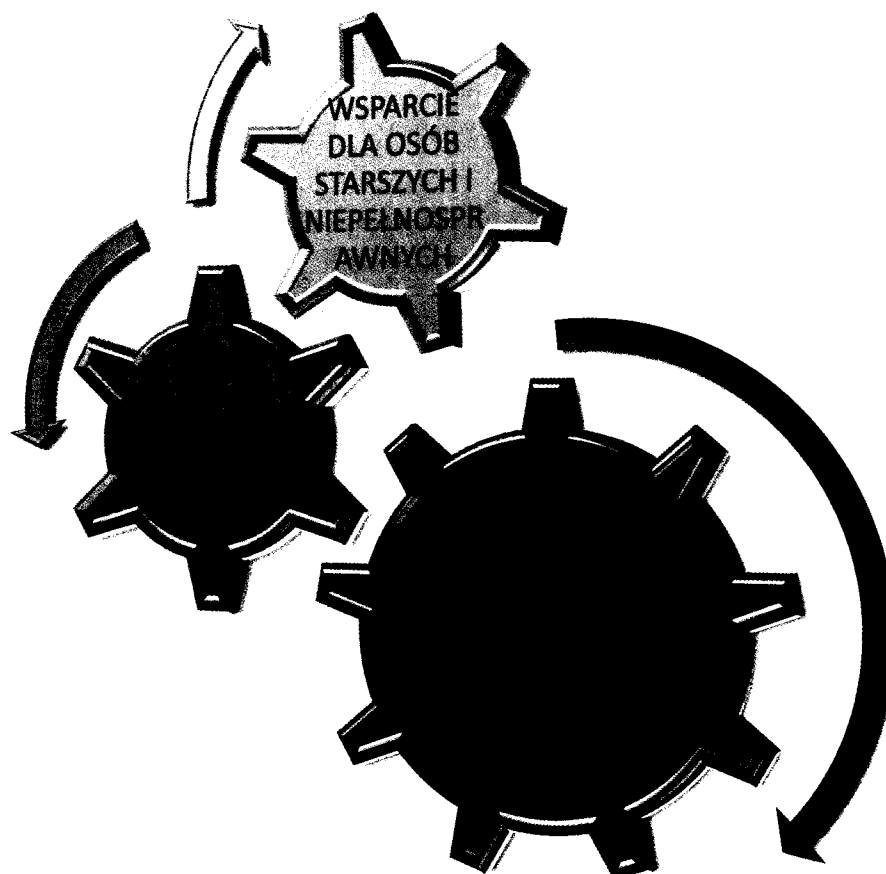
CEL GŁÓWNY:

Rozwój systemowego podejścia do problemów społecznych zapobiegającego wykluczeniu społecznemu i marginalizacji

Celem strategicznym gminy Przasnysz jest podejmowanie szeregu trwałych działań społecznych na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców gminy, wyrównywania szans rozwoju społecznego, tworzenia inicjatyw pro społecznych służących zmianie społecznej. Celem strategii są działania długookresowe polegające na wsparcie lokalnej społeczności, system edukacji, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości.

Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na pojawiające się problemy społeczne. Celem szerszym strategii jest zaspokojenie potrzeb społecznych i życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie społecznego rozwoju, podejmowanie działań na rzecz usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem.

Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przasnysz na lata 2021 – 2026 wskazuje na 3 najważniejsze priorytety, w których zamiarze jest skoncentrowanie lokalnej polityki społecznej. Na szczególną uwagę zasługują rodziny dotknięte ubóstwem, bezrobociem czy uzależnieniami. System pomocy społecznej i system świadczeń musi być szczególnie wyczulony na ich sytuację materialną oraz pojawiającą się w nich uzależnienia, przemoc czy problemy opiekuńczo – wychowawcze, które często towarzyszą środowiskom uzależnionych, czy współuzależnionych. Poza wyżej wymienionymi problemami, na które system pomocy społecznej musi szczególnie zwrócić uwagę, pojawia się również kolejny ważny problem. Jest nim aktywizacja społeczności lokalnej w celu zdobywania nowych kompetencji i rozwoju zawodowego, jak i w zapobieganiu wykluczeniu społecznemu tj. izolacji społecznej szczególnie osób starszych. Cele szczegółowe Strategii zaprezentowano na wykresie poniżej.

Wykres 10. Cele szczegółowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przasnysz na lata 2021 – 2026.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powstaje nie tylko w celu łagodzenia skutków trudnej, nie niosącej korzyści sytuacji bytowej klientów pomocy społecznej, ale również niwelowania podstawowych ich przyczyn. Realizacja Strategii przewiduje współpracę/partnerstwo różnych instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej, a także instytucji działających w zakresie polityki społecznej.

VI.2. Kierunki działań

Wychodząc naprzeciw potrzebom lokalnej społeczności w zakresie pomocy społecznej przyjęto 3 priorytetowe obszary działań. Ich zakres, harmonogram oraz źródła finansowania przedstawia poniższa tabela.

Cel szczegółowy	Działania	Harmonogram	Źródło finansowania	Instytucja koordynująca i wspierające

1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i przeciwdziałanie zjawisku ich wykluczenia społecznego	Nawiązanie stałej współpracy z PUP dotyczącej monitorowania zjawiska bezrobocia oraz pośrednictwa pracy	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny PUP NGO
	Organizacja prac interwencyjnych, staży i robót publicznych	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny
	Zbieranie i udostępnianie informacji o aktualnych ofertach	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny
	Współpraca z zakładami pracy w celu zdobycia informacji o aktualnych ofertach pracy	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny
	Promocja podwyższania swoich kwalifikacji rozwoju zawodowego	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny NGO Placówki oświatowe
	Utworzenie i kierowanie klubów integracji społecznej, klubów pracy	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS PUP
	Pomoc w nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS PUP Placówki oświatowe
	Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia finansowego	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny
	Wdrażanie programu aktywizacji zawodowej	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny
	Przeciwdziałanie uzależnieniu od pomocy społecznej	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny
2. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia przeciwdziałania uzależnieniom	Realizacja Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GKRPA GOPS Samorząd gminny NGO
	Działalność wychowawcza i informacyjna	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GKRPA GOPS Samorząd gminny NGO Parafia Placówki oświatowe
	Propagowanie ulotek promujących zdrowy styl	2021 - 2026	Budżet gminy	GKRPA Placówki

	życia		Środki zewnętrzne	oświatowe
	Udzielanie rodzinom w których występują uzależnienia pomocy specjalistycznej: psychologicznej, prawnej, pedagogiczno-edukacyjnej	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny NGO
	Organizowanie i dofinansowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GKRPA GOPS Samorząd gminny NGO
	Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny ZI
	Wsparcie szkół działających w celu zapobiegania spożywania środków psychoaktywnych	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny NGO Placówki oświatowe
	Wspieranie programów dla dzieci, młodzieży, dorosłych, które są alternatywą wobec używania alkoholu i narkotyków	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny NGO Placówki oświatowe
	Edukacja publiczna i szkolenia przedstawicieli różnych grup społecznych	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny NGO Placówki oświatowe
	Popularyzowanie i promowanie zajęć pozaszkolnych	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny NGO Placówki oświatowe
	Współpraca pedagogów szkolnych z policją, kuratorami i pracownikami socjalnymi na rzecz ograniczenia skali przestępczości	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GOPS Samorząd gminny NGO Placówki oświatowe Kuratorzy PCPR
3. Rozwój zintegrowanego wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych	Wspieranie rozwoju usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu zamieszkania	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GKRPA GOPS Samorząd gminny NGO Parafia

			Placówki oświatowe Grupy nieformalne
Włączenie wolontariatu do pomocy osobom starszym i w podeszłym wieku	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GKRPA GOPS Samorząd gminny NGO Parafia Placówki oświatowe Grupy nieformalne
Poradnictwo psychologiczne	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GKRPA GOPS Samorząd gminny NGO Parafia Placówki oświatowe Grupy nieformalne
Udzielanie pomocy finansowej osobom starszym i niepełnosprawnym	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GKRPA GOPS Samorząd gminny NGO Parafia Placówki oświatowe Grupy nieformalne
Rozwój różnorodnych form aktywizacji osób starszych	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GKRPA GOPS Samorząd gminny NGO Parafia Placówki oświatowe Grupy nieformalne
Rozwijanie i promowanie oferty kulturalnej, oświatowej i rozrywkowej dla osób starszych i niepełnosprawnych	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GKRPA GOPS Samorząd gminny NGO Parafia Placówki oświatowe Grupy nieformalne
Dążenie do utworzenia Klubów dla seniorów, Świetlic socjoterapeutycznych	2021 - 2026	Budżet gminy Środki zewnętrzne	GKRPA GOPS Samorząd gminny

				NGO Parafia Placówki oświatowe Grupy nieformalne
	Prowadzenie akcji promujących zdrowy styl życia			GKRPA GOPS Samorząd gminny NGO Parafia Placówki oświatowe Grupy nieformalne

Tabela 34. Kierunki działań realizujące przyjęte cele strategiczne Strategii.

Rozpoznane i zidentyfikowane kierunki działań, cele i działania społeczne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie Przasnysz wymagają stałych źródeł wsparcia społecznego i finansowania budżetowego. Sposoby pozyskiwania środków finansowych na realizację działań społecznych to:

- Środki finansowe pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w strategii.
- Środki finansowe pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową.
- Środki finansowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych.
- Środki pochodzące z UE.
- Inne fundusze zewnętrzne.

VII System wdrażania strategii

Aby narzędzie, jakim jest SRPS mogło być określane mianem skutecznego – musi być logistycznie wdrażane w otoczenie. Nie jest możliwym, aby wdrażanie dokumentu uwieńczone zostało sukcesem bez wcześniejszego podziału prac, ze szczególnym uwzględnieniem wyznaczenia osoby na miejsce lidera. Osoba ta będzie pracowała nad komunikacją i motywacją oraz będzie kształtowała system pomocy w realizacji zapisów.

Koordynatorem wdrażania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przasnyszu. Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wspomagani są w pracach nad partycypacją i wdrażaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przez powołane zespoły społeczne

zadaniowe.

Ustalone cele i kierunki działań rozwoju społecznego gminy będą realizowane także przy aktywnym zaangażowaniu i współpracy różnego typu instytucji i organizacji z terenu Gminy Przasnysz. Występujące pozytywne więzi pomiędzy mieszkańcami powodują podejmowanie wspólnych działań na rzecz rozwiązywania spraw społecznych. Strategia nie wyczerpuje wszystkich działań, które można by uwzględnić w dokumencie. Wybrano najważniejsze i najpilniejsze. Kryterium wyboru były praktyczne możliwości kontynuowania działań już realizowanych i nastawienie na zahamowanie i przeciwdziałanie negatywnym skutkom najważniejszych problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem partycypacyjnym tj. otwartym na tematykę społeczną, w tym na aktualizację i zmiany stosownie do zgłaszanych potrzeb społecznych. Przeglądy strategii zakłada się realizować cyklicznie stosownie do zgłoszonych potrzeb. Powodem zmian i aktualizacji strategii mogą być: wybór zadań do realizacji w danym roku budżetowym nowe oczekiwania społeczności lokalnej: zgłoszone potrzeby określonych grup społecznych zmiana czynników środowiska zewnętrznego, zmiana uregulowań prawnych, społeczno-ekonomicznych, możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Zakłada się, że przy wyborze zadań do realizacji na dany rok budżetowy, uwzględniane będą nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ale także nowo powstałe, a nie ujęte zadania.

VIII Monitoring, ewaluacja

Proces monitoringu wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie służył identyfikacji stopnia realizacji przyjętych działań. Zebrane i opracowane dane w procesie monitoringu, posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie polegała ona na gromadzeniu i opracowywaniu informacji, i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych, przede wszystkim zaś przedmiotem analizy będą dane zebrane w dokumencie „Ocena zasobów pomocy społecznej”.

Nieodłącznym elementem procesu zarządzania realizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest także ewaluacja skuteczności podejmowanych działań. Podstawowym warunkiem wiarygodności i skuteczności ewaluacji jest jej niezależność.

Bieżąca ewaluacja będzie odbywać się na posiedzeniach Zespołu Wdrożeniowego. Wyniki tej oceny będą przedstawiane Wójtowi Gminy Przasnysz. Podstawą oceny Strategii będzie porównywanie planowanego harmonogramu z rzeczywistymi wartościami.

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian

w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Oceny zasadności proponowanych zmian dokonuje Zespół Wdrożeniowy. Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne) lecz także technologie i zasoby organizacji. Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

IX Wnioski końcowe wraz z oceną obecnej sytuacji spowodowuj pandemią covid-19

Organizacja systemu pomocy społecznej w gminie Przasnysz jest dostosowana do potrzeb społecznych. Cele szczegółowe i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarze pomocy społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na:

- wzmocnienie postaw aktywności zawodowej,
- wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej,
- partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób/ rodzin z problemami społecznymi.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wymienionymi działaniami oraz w zależności od pozyskanych środków finansowych. Strategia jest dokumentem otwartym. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom, które będą związane ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno – ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców i wymogami prawa. Zgodnie z głównym celem niniejszej Strategii, jej realizacja powinna przyczynić się do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców gminy Przasnysz, ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Koordynatorem Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przasnyszu.

Sytuacja gminy Przasnysz w czasie pandemii covid-19

Niecodzienna sytuacja związana z epidemią spowodowała pojawienie się nowych problemów społecznych na terenie gminy Przasnysz wykraczających niejednokrotnie poza utarte ramy świadczonej do tej pory pomocy społecznej.

Pandemia COVID-19 jest nie tylko poważnym zagrożeniem dla społeczeństwa w dziedzinie zdrowia publicznego, ale ma także dramatyczne konsekwencje dla innych palących problemów społecznych, takich jak bezpieczeństwo ekonomiczne, demokracja czy równość płci. W ciągu zaledwie kilku tygodni pandemia wywołała gwałtowny kryzys bezrobocia na całym świecie. W nieproporcjonalnie silny sposób wpłynęła na położenie mniejszości rasowych, etnicznych i religijnych, doprowadziła do aktów wrogości międzygrupowej i pogorszyła sytuację kobiet. Wreszcie, podczas gdy pandemia mogła tymczasowo ograniczyć wpływ działalności ludzi na klimat, presja na ponowne uruchomienie gospodarki prawdopodobnie negatywnie wpłynie na regulacje wprowadzone w celu przeciwdziałania zmianom klimatu. Jasne jest zatem, że pandemia jest czymś więcej niż tylko kwestią zdrowia publicznego i będzie miała istotne konsekwencje dla wielu innych problemów społecznych. Wójt Gminy Przasnysz wraz z kierownictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wychodząc naprzeciw nowej sytuacji rozpoznali główne obszary problemowe występujące w gminie Przasnysz, wynikające wprost z zaistniałego stanu zagrożenia bezpieczeństwa zdrowia i życia. Wprowadzone regulacje, zalecenia i obostrzenia wpływają niestety na pogłębienie niekorzystnych zjawisk w lokalnym środowisku (tabela poniżej).

Zanikanie więzi rodzinnych

Rodzina, jak wynika z badań CBOSu, stanowi niezmiennie podstawową wartość w polskim społeczeństwie, a szczęście rodzinne Polacy przedkładają nad wszelkie inne cele i dążenia. Niemniej jednak zmieniają się preferowane oraz realizowane modele życia rodzinnego, a samo rozumienie rodziny nie jest już tak jednoznaczne jak kiedyś. Coraz częściej obserwujemy „rozluźnienie więzi” między starszym i młodszym pokoleniem. Inne potrzeby, dążenia coraz bardziej odsuwają od siebie przedstawicieli dwóch pokoleń. Zjawiska od zawsze występowały w społeczeństwie, jednak sytuacja pandemii nasiliła te zjawisko. Restrykcje związane z przemieszczaniem się, spotkaniami z większą ilością osób często przyczynia się do zerwania bądź znacznego ograniczenia w kontaktach rodzinnych.

Przesłany przez Gminę Przasnysz	Komunikacja z wykorzystaniem technologii IT często jest dla osób starszych niedostępna, bądź osoby starsze korzystają z niej niechętnie. Strach przed zarażeniem, obawa przed kontaktem z małymi dziećmi (którym znacznie trudniej zachować reżim sanitarny) powoduje coraz widoczniejszy proces wykluczenia osób starszych z życia rodzinnego.
Alienacja społeczna	Alienacja społeczna to „stan w relacjach społecznych, który odzwierciedla niski stopień integracji lub wspólnych wartości oraz wysoki stopień dystansu lub izolacji między jednostkami lub między jednostką a grupą osób w społeczności lub środowisku pracy”. Sytuacja epidemiczna w gminie Przasnysz ewidentnie spowodowała nasilenie się tego zjawiska. Grupa osób starszych, chorych – należących do grup ryzyka zdecydowanie zaczęła „unikać” kontaktów z przedstawicielami innych grup, a w szczególności małych dzieci, obcokrajowców, kierowców itp.. Lęk przed zarażeniem powoduje, że wcześniej uśpione obawy ożyły w lokalnej społeczności.
Wykluczenie cyfrowe	Rozwój technologiczny, w tym upowszechnienie Internetu, spowodował przeniesienie wielu form życia społecznego do przestrzeni cyfrowej. Także administracja państwowa nie pozostała w tyle oferując elektroniczny dostęp do urzędów i stale powiększając zakres usług świadczonych przez Internet. Stał się on wszechstronnym narzędziem, służącym do sprawnego i skutecznego poruszania się w przestrzeni społecznej, mającym coraz większy wpływ na rozwój kompetencji społecznych jednostki. Pojęcie „wykluczenia cyfrowego” nawiązuje do koncepcji „wykluczenia społecznego” rozumianego jako brak dostępu do określonych dóbr niezbędnych do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie. E-wykluczenie jest zjawiskiem szczególnie niebezpiecznym w obecnej sytuacji epidemicznej. Grupą narażoną w najwyższym stopniu są osoby starsze oraz osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych (w obszarze obsługi Internetu). W dobie konieczności posługiwania się komunikacją mobilną / elektroniczną osoby o ograniczonych umiejętnościach w tym zakresie mają duże problemy w codziennym funkcjonowaniu.
Indywidualizacja	Obecna sytuacja powoduje niejako zamknięcie się jednostki do wewnątrz i skupienie się na rozwoju własnym i własnych potrzebach. Stan zagrożenia, brak możliwości swobodnego udziału w życiu społecznym zaburza relacje jednostki z lokalnym społeczeństwem. W pewnym sensie dbanie o swoje dobro zaczyna dominować nad postawą dobra wspólnego.

Zdiagnozowane obszary problemowe i ich długofalowe niekorzystne skutki składnią władze lokalne do podejmowania działań naprawczych już teraz. Zarówno władze samorządowe jak i kierownictwo GOPS Przasnysz dołoży starań aby uruchomić możliwe instrumenty i jak

najskuteczniej niwelować zaobserwowane negatywne skutki pandemii.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Przasnysz

Dariusz Jankowski